

BROMSTENSSTADEN

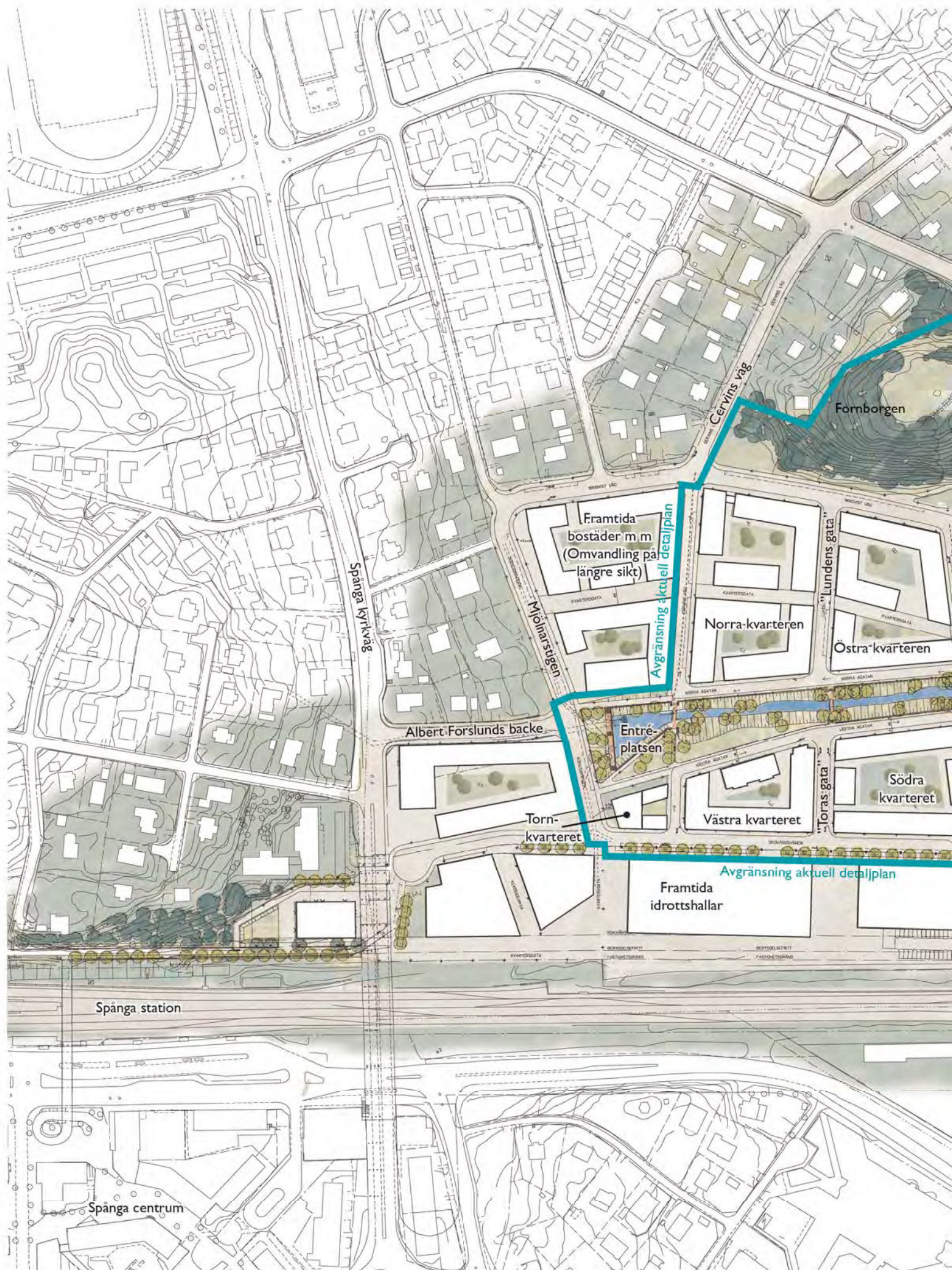
Utkast till Gestaltungsprogram

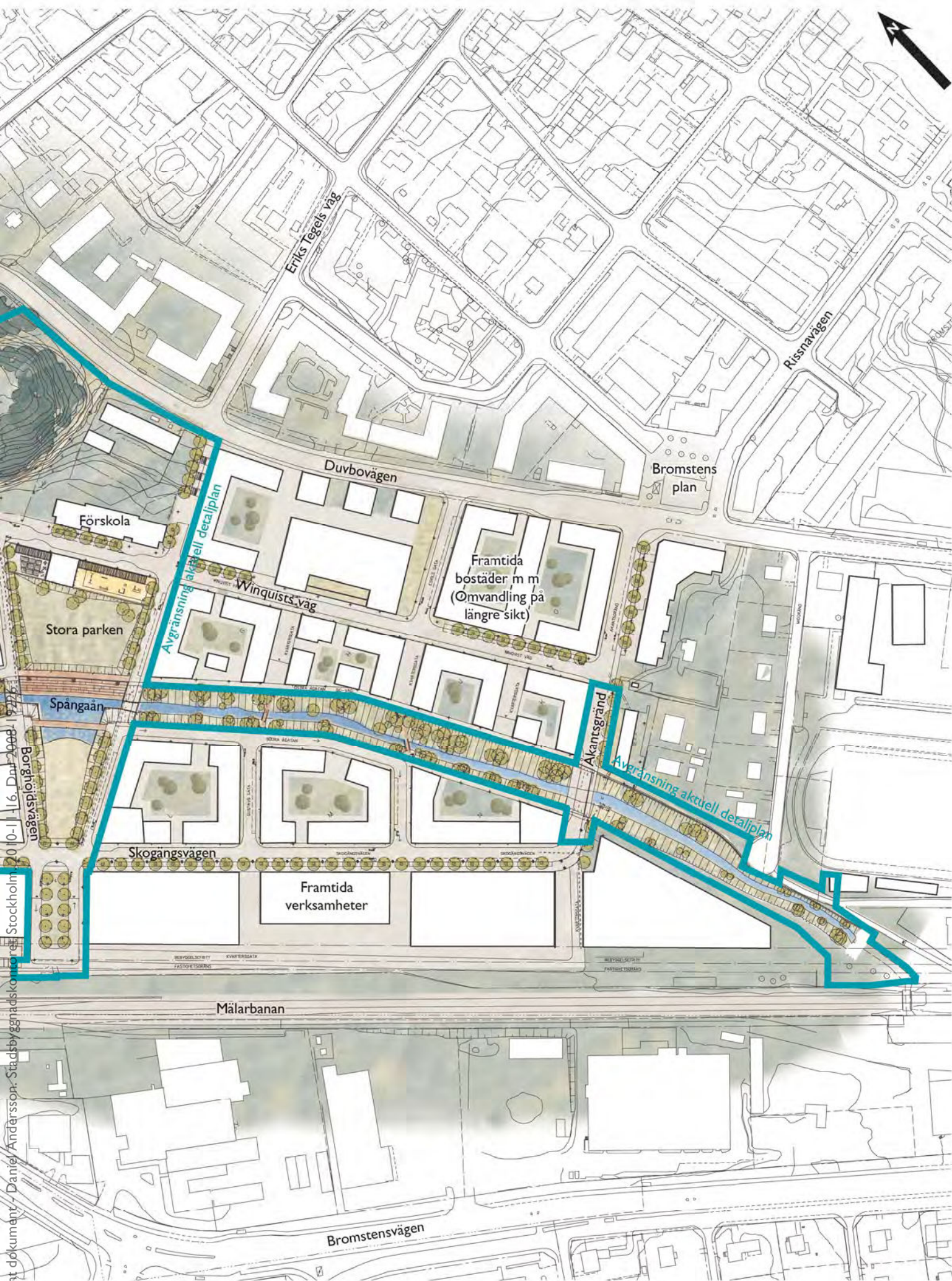
Allmänna anläggningar
Bostäder i kv Tora och Lunden
Förskola i kv Bromstens Gård
November 2010

STADSBYGGNADS
KONTORET

Dp 2008-19226-54

Översiktskarta
Programområdet i blått

Inledning

Gestaltningssprogrammet är ett komplement till detaljplanen och upprättas av staden i samarbete med berörda byggherrar för att samordna utformningen av den yttre miljön. I de exploateringsavtal respektive avtal om exploatering som träffas mellan exploateringsnämnden och byggherrarna förbinder sig båda parter att verka för att programmet följs. Gestaltningssprogrammet utgör också ett underlag för projektens bygglovshantering.

Avsikten är att lägga fast övergripande principer och en kvalitetsnivå som staden och byggherrarna enats om, för de enskilda byggprojekten, liksom för den mark och anläggningar som staden ansvarar för. Meningen är att det ska vara möjligt att göra mindre förändringar med bibehållen kvalitetsnivå inom ramen för programmet. Genom att klargöra den gemensamma ambitionen för utförandet, ökar möjligheten att säkerställa kvalitetsnivån på genomförandet.

Denna version av gestaltningssprogrammet har tagits fram parallellt med de formella detaljplanehandlingarna inför samråd. Under den fortsatta planprocessen kommer programmet att utvecklas mot en högre detaljeringsgrad, men också förändras för att ta hänsyn till de synpunkter som framkommer under samrådet.

Medverkande

Daniel Andersson, stadsbyggnadskontoret
Anna Savås, exploateringskontoret
Vello Parts, exploateringskontoret
Anders Johansson, White Arkitekter (landskap)
Per Wigow, Sweco Architects
Marianne Ocklind och Håkan Brunnberg, Brunnberg & Forshed Arkitektkontor
Ann Tolly, Liljewall Arkitekter
Bengt Sundgren, TM Konsult

Information om detaljplanen lämnas av:

Daniel Andersson, stadsbyggnadskontoret
08-508 27 337, daniel.andersson@sbk.stockholm.se

Anna Savås, exploateringskontoret
08-508 26 527, anna.savas@expl.stockholm.se

Flygbild

Bromsten och Spånga 2010.
Vy från öster med Bromstens
industriområde i bildens mitt.

Innehållsförteckning

Inledning	5
BAKGRUND	9
Översiktsplanen	9
Bromstens industriområde - Program för stadsutveckling	10
Målsättning: Tät och integrerad blandstad	10
STRUKTURELLA HUVUDDRAG	11
ALLMÄNNA ANLÄGGNINGAR	14
Offentliga gröna rum	14
Material och utförande	20
Gator och trafik	22
Gator	23
NY BEBYGGELSE	30
Utformning	30
Södra kvarteret	32
Material och färgsättning	34
Tornkvarteret	37
Norra och västra kvarteren	40
Fasader och material	46
Östra kvarteren	48
Bebyggelsens fronter	53
Förskolan	54

BAKGRUND

Bromstens industriområde ligger i stadsdelen Bromsten i nordvästra delen av Stockholms stad. Stora delar av området utgörs av upplagsplatser för baracker, containrar och byggnadsställningar, men det finns också inslag av mer robusta byggnader. Bebyggelsen är i huvudsak uppförd under 1900-talets andra hälft och med några få undantag i form av skjul eller stora enkla hallar.

Historik

Människor har funnits på platsen under en mycket lång tid, troligen redan på 600-talet e. Kr. Då låg den största delen av industriområdet under vatten och det som idag kallas Bromstens fornborg var en udde.

Stadsdelen Bromsten har sitt ursprung i Bromstens gård, som köptes av J. E. Lignell 1902 för att styckas upp i tomter. Att bygga bostäder i Bromsten var möjligt tack vare tågförbindelserna från Bromstens station, som låg ungefär där Bromstensvägen idag korsar järnvägen på bro. Lignells arvingar bildade 1908 AB Billiga Tomter, som fortsatte exploateringen av den före detta gården. Merparten av småhusbebyggelsen i Bromsten kommer från 1900-talets första decennier, även om området kontinuerligt har förtätats och de gamla husen byggts om. Under 1960-talet byggdes flerbostadshus runt Bromstensplan. Under 1980- och 1990-talen har enstaka flerfamiljshus byggts.

Bromstens industriområde planlades 1914 för industriändamål. Området förblev dock i princip obebyggt under en lång tid. De flesta av byggnaderna i industriområdet uppfördes under 50-, 60- och 70-talen. Byggnaden inom Astrid 9, som ligger vid gångstråket mot pendeltågsstationen, är troligen byggd runt förra sekelskiftet. Byggnaden är uppförd i rött tegel med ett karaktäristiskt sågtandstak i koppar och är ett fint exempel på det sena 1800-talets industriarkitektur.

Översiktsplanen

Kommunfullmäktige antog 2010-03-15 "Promenadstaden - Översiktsplan för Stockholm". Redan i Översiktsplan 99 fanns Bromstens industriområde utpekad som stadsutvecklingsområde. Den nya översiktsplanen bekräftar den inriktningen och betonar särskilt betydelsen av att utveckla området kring Spånga station som en viktig knutpunkt i västra Stockholm, med innebörden att skapa en tätare bebyggelsestruktur med attraktiva bostäder, en mångfald av verksamheter och service och tillgänglighet till parker. Tyngdpunkterna bör integreras bättre med omgivande stadsdelar och kopplas samman med andra tyngdpunkter i ett nätverk.

För Bromstens industriområde anges specifikt att området ska utvecklas till tät och blandad stadsbebyggelse och knytas ihop med omgivningen, bland annat genom nya gator, gång- och cykelvägar. Spånga kyrkväg är en del av stråket mot Järva som kan stärkas.

Översiktsplanen

Pågående markanvändning

- tät stadsbebyggelse
- gles stadsbebyggelse
- verksamhetsområde

Stadsutvecklingsstrategier

- tyngdpunkt
- samband, befintligt eller utvecklingsbart

Bromstens industriområde - Program för stadsutveckling

Detaljplaneprogrammet för omvandlingen av Bromstens industriområde hade följande utgångspunkter:

- *Mer än ett bostadsområde.* I framtiden ska människor kunna bo i området, men även arbeta, idrotta, handla, och träffas i parker och på restauranger eller caféer. Området ska bygga vidare på den fina småstadsmiljö som finns i Spånga centrum, fast i en modern form. Området ska bli en förstad till Stockholm - inte en förort.
- *Anpassa förslaget till lång utbyggnadstid och många intressenter.* Området ska kunna byggas ut under en lång tidsperiod och planeringen ska ta hänsyn till det spridda markägandet. Det betyder att förslaget måste tillåta att delar av utbyggnaden kan genomföras oberoende av andra.
- *Utnyttja områdets förutsättningar.* Bromstens industriområde har mycket bra kollektivtrafik och god tillgång till service av olika slag. För att många människor ska kunna utnyttja dessa ska exploateringsnivån vara relativt hög. Den nya stadsdelen ska ansluta till resten av Bromsten på ett sådant sätt att det ska vara naturligt att gå eller cykla genom området på väg till Spånga station och centrum.
- *Ett bra område att växa upp i.* Området ska erbjuda en säker och stimulerande miljö för både barn och ungdomar.
- *Nya gröna och blåa kvaliteter.* Flera nya parker ska byggas och nya grönsamband skapas. Stråket längs Spångaån ska utvecklas till en vacker park, där människor gärna vistas och känner sig trygga.

Målsättning: Tät och integrerad blandstad

Planeringen för den nya Bromstensstaden bygger på ett tydligt ställningstagande: Det behövs mera stadsmässiga miljöer i denna del av Stockholm, miljöer med befolkade offentliga platser, liksom en blandning av bostäder, arbetsplatser, service och parker. Detaljplaneprogrammet sökte därför inspiration i små och mellanstora svenska städer men även av förstäder till Stockholm som till exempel Midsommarkransen och Råsunda. Husen ligger ordnade längs gator i en struktur som innehåller offentliga platser i form av parker och torg, och det finns en blandning av bostäder, arbetsplatser och butiker. All mark i området har en användning, det finns inga "halvprivata" mellanrum mellan kvartersmark och allmän mark.

Förslaget syftar till att ta bort den barriärverkan som industriområdet har idag. De nya parker och promenadstråk som planeras i området ska kunna vara till nytta för både de som flyttar in i de nya bostäderna och de som idag bor i närområdet. Det ska vara naturligt för de som idag bor i Bromsten att nyttja de nya gatorna och parkerna på väg till pendeltåget eller Spånga centrum. Den nya stadsdelen vävs in i den befintliga strukturen av gator och platser. I förslaget ingår ett flertal nya gatu- och gång- och cykelförbindelser med syftet att så långt som möjligt knyta ihop området med omgivningen och göra det till en helt integrerad del av stadsbygden. Det är önskvärt att den nya stadsdelen ska dra till sig kommersiella verksamheter i form av affärer, caféer och annan service. Den relativt höga boendetätheten är ett sätt att skapa underlag för detta. Integrationen med omgivningen i form av gator och gångvägar, som skapar ett flöde av människor genom området, är ett annat.

Ett viktigt mål i planeringen är att stadsdelen ska kunna ha arbetsplatser och verksamheter som är aktiva på dagtid. Detta innebär att området är befolkat dygnet runt, och det ger underlag för exempelvis lunchrestauranger. De boende som av olika skäl vistas i området på dagtid kan dra nytta av detta.

STRUKTURELLA HUVUDDRAG

Den nya Bromstensstaden utgör, tillsammans med kompletteringsbebyggelse i Spånga centrum, stommen i utvecklingen av Spånga till en tyngdpunkt i västra Stockholm i enlighet med översiktplanens inriktning. Det innebär att två sammanhållna områden med tätare stadsbebyggelse skapas på var sida om Mälarbanan. Viadukten i Spånga kyrkväg är den viktiga axel som länkar samman dessa två delar. Detta stråk, liksom flera andra kopplingar tvärs järnvägen bör förbättras eller nyskas för att integrera delarna i varandra och skapa trygga gång- och cykelförbindelser. De viktigaste är gång- och cykelbron vid stationen och förslaget till en ny tunnel mellan den så kallade Stora parken och Spångavägen.

Typologier

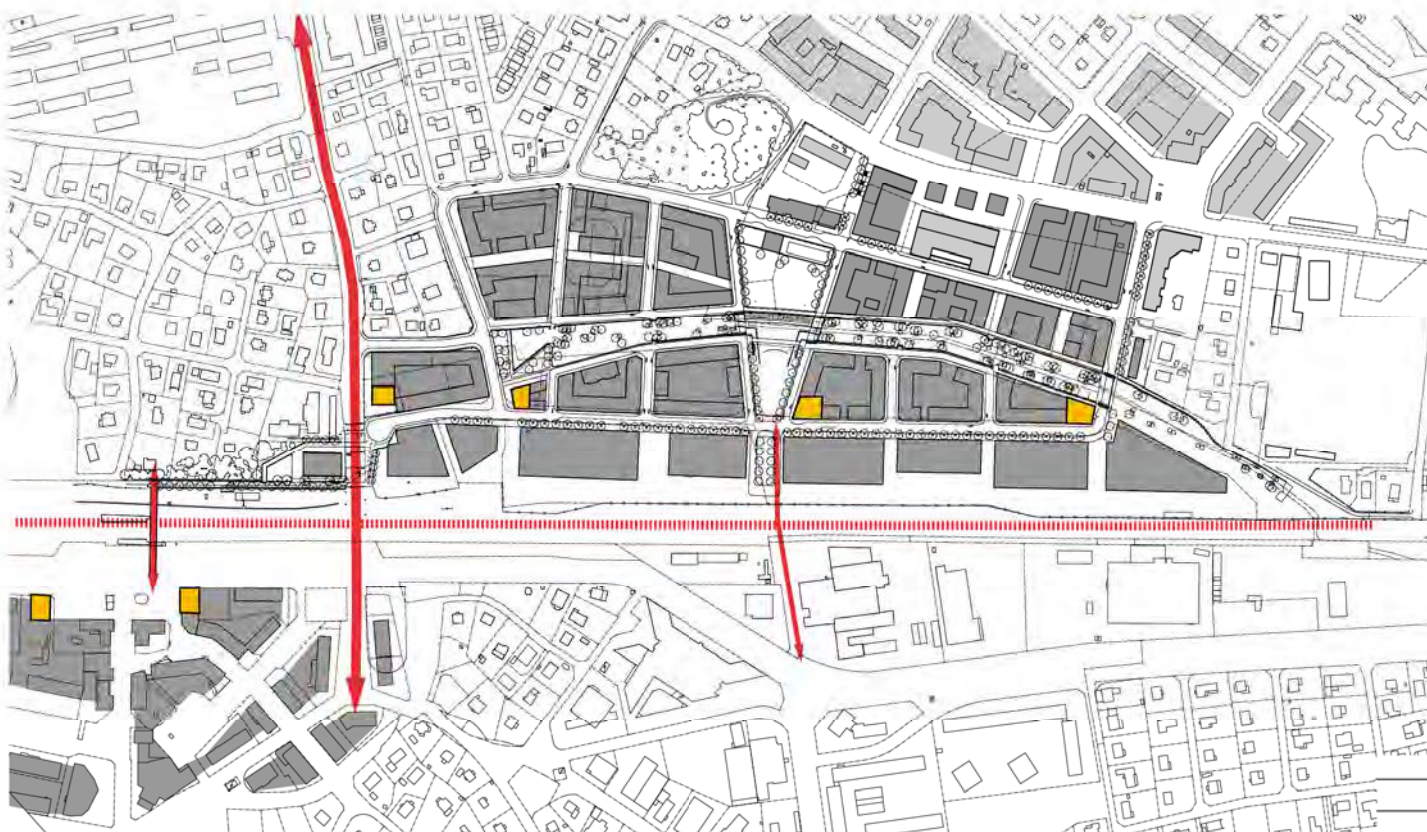
Den nya bebyggelsen kan delas i tre huvudtyper, som skiljer sig från varandra avseende funktion, skala och plats i stadsdelen.

Huvuddelen av området bebyggs med bostäder, ordnade som flerbostadshus i slutna kvarter runt gemensamma gröna gårdar. Första bostadsvåningen är halvt upphöjd från gatan och de underliggande källarvåningarna med garage och andra bostadskomplement halvt nedsänkta. Bostadsentréerna vänder sig i huvudsak mot gatan. I utvalda lägen längs stadsdelens stråk rymmer kvarteren lokaler för centrumändamål

I kvarteret Gunhild längs järnvägen uppförs en rad byggnader för icke-störande verksamheter och idrott. Till stor del är det fråga om olika typer av hallar med mer generösa bjälklagshöjder och stora spännvidder. Idrottshallarna och verksamhetsbyggnaderna har funktionskrav som medför att de bildar större enheter än bostadskvarteren på andra sidan Skogängsvägen. Det är på samma gång viktigt att dessa byggnader medverkar till att ge Skogängsvägen karaktär av stadsgata och att gemensamma principer följs vad gäller takfotshöjd, entréer huvudsakligen mot gata och materialval. De nya byggnaderna placeras med fasaden i Skogängsvägens kant.

Övergripande struktur

- Mälarbanan
- kopplingar över spåren
- tätare stadsbebyggelse
- accentbyggnader

Typologier

- bostadskvarter, underbyggda med garage
- hallbyggnader
- fristående paviljonger
- andra bebyggelsetyper

Där verksamheten tillåter, bör gestaltningen vara generös med fönster och andra öppningar mot Skogängsvägen. Lokaler med publik användning vänder sig också mot gatan. Parkering, lastning m m bör ske mellan byggnaderna och mot järnvägen.

Stora parken utgör, tillsammans med fornkullen, ett grönbälte som delar av stadsdelen. Här planeras några mindre byggnader av paviljongkaraktär, som ligger mer fritt än övrig bebyggelse och som uppförs i maximalt två våningar.

Skala

Svenska små- och mellanstora stadskärnor, liksom äldre stockholmska förstäder som Aspudden lanserades i detaljplaneprogrammet som förebild för stadsdelens skala. Innebörden har konkretiserats till att bebyggelsen huvudsakligen håller sig inom intervallet 3-5 våningar, med ett antal högre torn i en 8-10 våningsskala längs med Skogängsvägen. Konceptet innebär en variation av höjderna inom kvarteren, med lägre takfotshöjder mot de smalare tvärgatorna och möjligheter till något högre fasader mot parkerna och de bredare gatorna, liksom en variation av fasadlängder. De fristående byggnadskroppar som bygger upp kvarteren är ibland sammanbyggda och lämnar ibland ett glapp som låter gården öppna sig mot gatan.

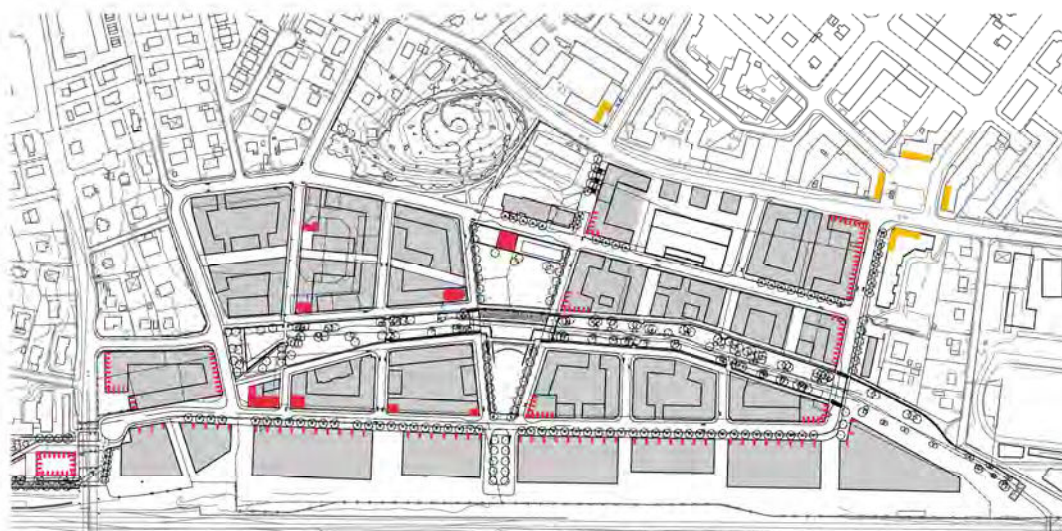
Stråk och butikslägen

Den nya strukturen av kvarter och gator kommer att stärka befintliga stråk i stadsdelen och etablera nya. Spånga centrum med service och pendeltågsstation är den starkaste målpunkten, men inom planområdet stärks Bromstensplan och idrottsplatsen som målpunkter och nya

Stråk och kollektivtrafik

- huvudstråk
- sekundärstråk
- B busshållplatser
- J pendeltågsstation

Lokaler i bottenvåningar

- befintliga butikslokaler
- lägen för nya lokaler
- möjliga lägen för lokaler i kommande etapper

tillkommer, Stora parken, förskolan och idrottshallarna vid Skogängsvägen. Tillsammans med Spacescape har en så kallad rumsyntaxanalys gjorts, som visar vilka som blir det viktigaste stråken. Detta har legat till grund för lokalisering av lokaler i bottenvåningarna.

Huvudgatorna i Bromsten/Solhem är Spånga Kyrkväg och Duvbovägen. De är också de gator som har mest biltrafik. De viktigaste stråken för fotgängare och cyklister genom den nya stadsdelen är Skogängsvägen/Åkantsgränd som är genaste vägen mellan Rissnavägen/Bromstensplan och Spånga station samt det parallella åstråket. Erik Tegels vägs förlängning in i området via trappor vid förskolan är ett nytt gångstråk som väntas stärkas ytterligare när en ny gång- och cykeltunnel under Mälarbanan kan etableras.

De allra viktigaste butikslägena bedöms vara vid Spångaviaduktens norra brofäste, som också utgör en viktig entrépunkt till området från Spånga station, och runt Bromstensplan. Även Skogängsvägen, åstråket och förlängningen av Erik Tegels väg bedöms som lämpliga lägen för lokaler, liksom i andra hand förlängningen av Cervins väg.

I den aktuella detaljplaneetappen har lokalerna koncentrerats till Skogängsvägen och åstråket med tyngdpunkt där dessa två stråk möts vid Mjölmarstigen. En lokal förläggs vid det lilla torg som skapas vid Cervins vägs förlängning.

ALLMÄNNA ANLÄGGNINGAR

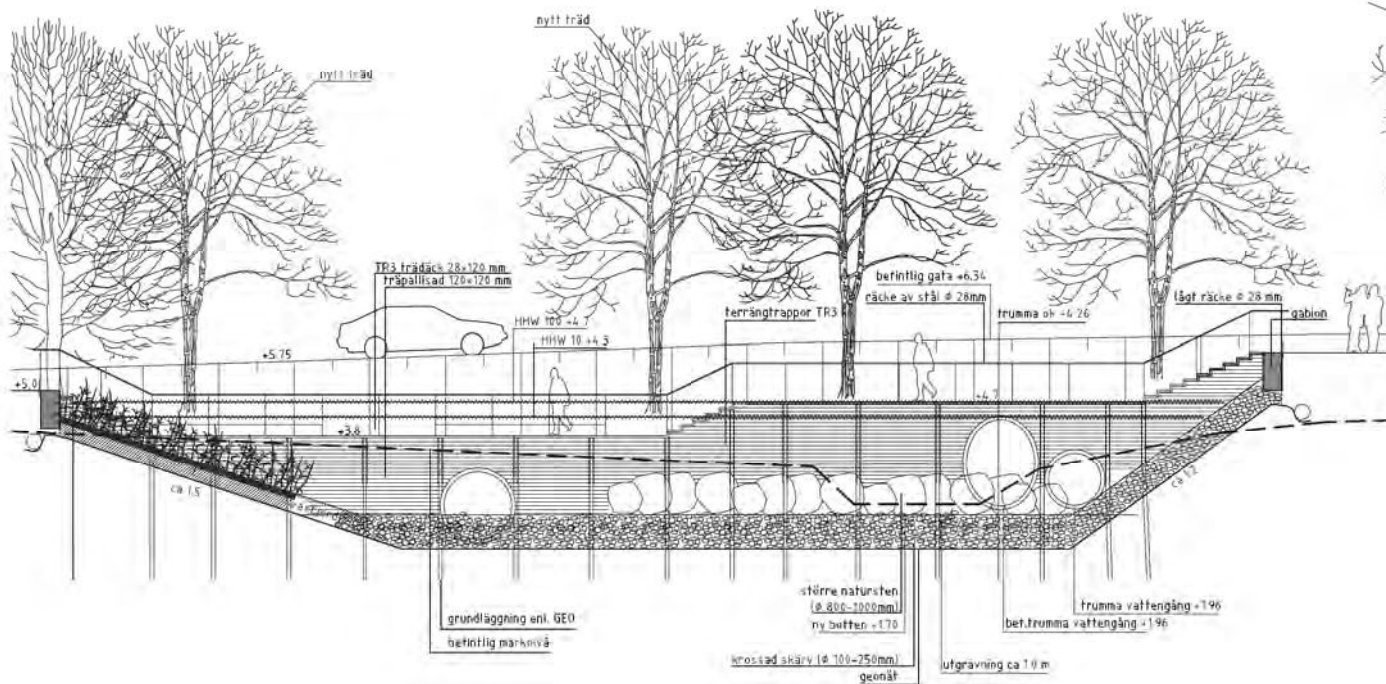
Offentliga gröna rum

Den nya stadsdelen har två centrala offentliga gröna rum. Åstråket sträcker sig i hela stadsdelens längd och är framförallt ett rum att röra sig i, från entréplatsen vid Mjölmarstigen ända till idrottsplatsen i sydöst, men med möjligheter att stanna upp längs vägen. Den centralt placerade så kallade Stora parken är det gemensamma vardagsrummet för vistelse, med lekplats och gräsytor.

ovan t h: **Perspektiv österut**
Vy över Spångaån med
tillkommande bebyggelse på
norra och södra sidorna.
Illustration: Brunnberg &
Forshed Arkitektkontor AB

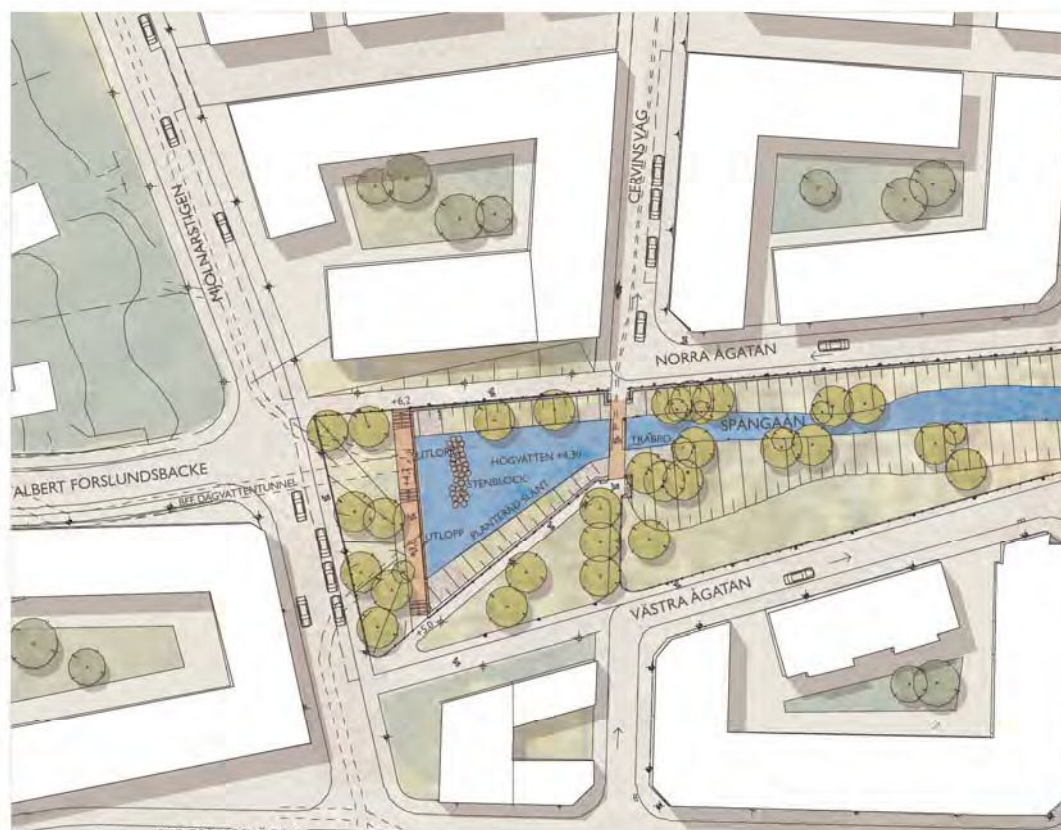
t h: **Perspektiv österut**
Vy från bryggan vid
entréplatsen. Här vidgas
Spångaåns färd till en bredare
damm.
Illustration: White Arkitekter

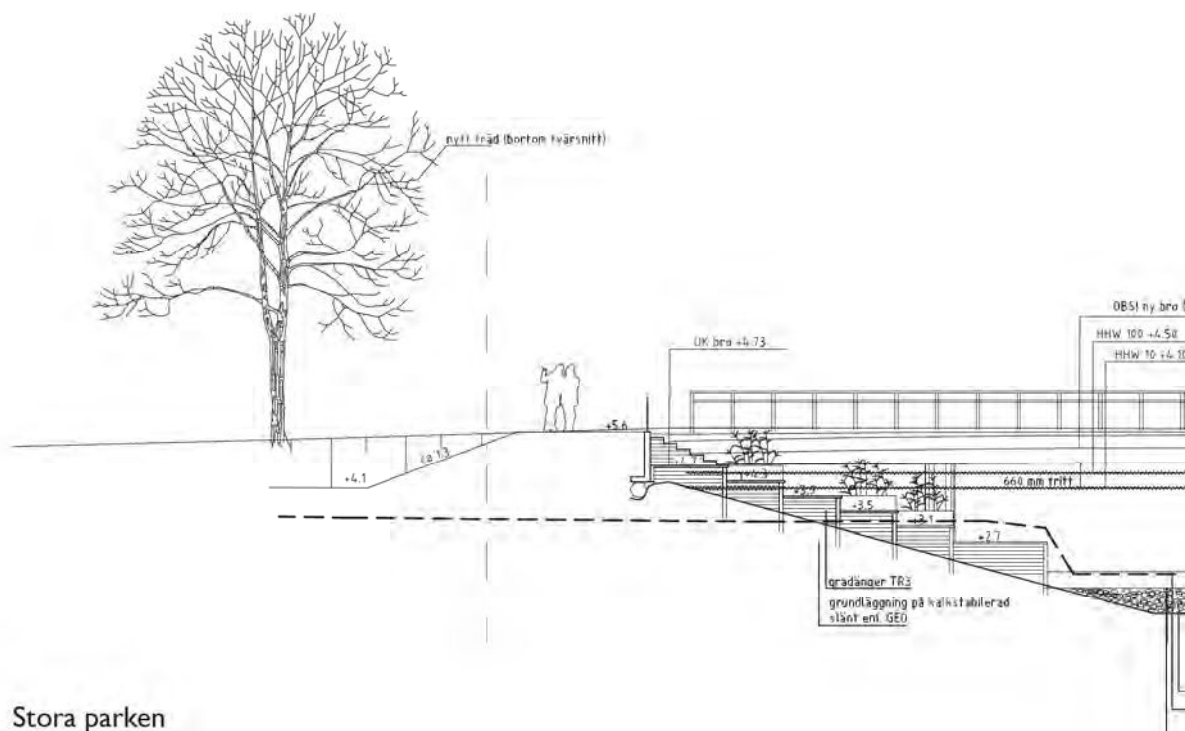
Entréplatsen

Vid infarten till området från Spånga Kyrkväg via Mjölmarstigen ordnas en entréplats som annonserar den nya stadsdelen. Platsen utformas med en bredare grund vattendamm vid utloppet/kulvert under Mjölmarstigen. Träbryggor, trappor och gräsförstärkta slänter formar entréplatsen runt spegeldammen. Åbotten förstärks med geonät och natursten för att klara höga vattenflöden med risk för erosion. Från entrén vid Mjölmarstigen fås en attraktiv vy och överblick längs det upprustade årmet med omgivande kvarter och gator.

ovan: **Sektion/elevation**
Skala 1:200
Snitt genom dammen med
vy mot entréplatsens brygg-
anläggning.

t v: **Illustrationsplan**
Entréplatsen
Illustration: White Arkitekter

Stora parken

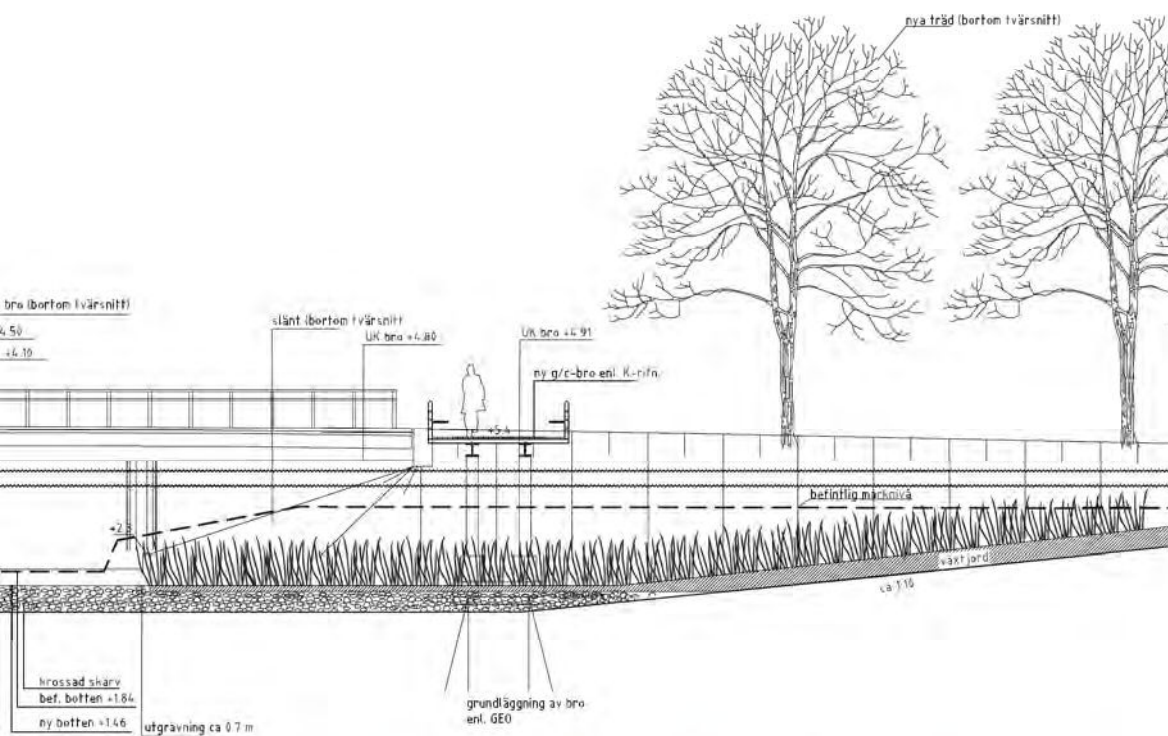
Mitt i den nya stadsdelen formas ett nytt centralt parkrum. Spångaån breddas genom parken med låga, sittvänliga terrasseringar utmed norra åkanten samt träbro och långgrund vassbevuxen slänt utmed södra å-fåran, och längsgående gångbro utmed ån. För att förstärka parken som offentligt rum föreslås trädplanteringar utmed omgivande gator. Genom att parken något försänks i förhållande till uppfyllda omgivande gator och bostadskvarter förstärks parkrummet och gräsparterren ytterligare. I Stora parkens norra del utmed Winquists väg föreslås en byggrätt för en mindre paviljongbyggnad med förslagsvis en mindre servering/café eller parklek. I denna solexponerade del av parken föreslås en offentlig lekplats iordningställas, som kan utnyttjas såväl av boende som av den utvidgade förskolan norr om parken.

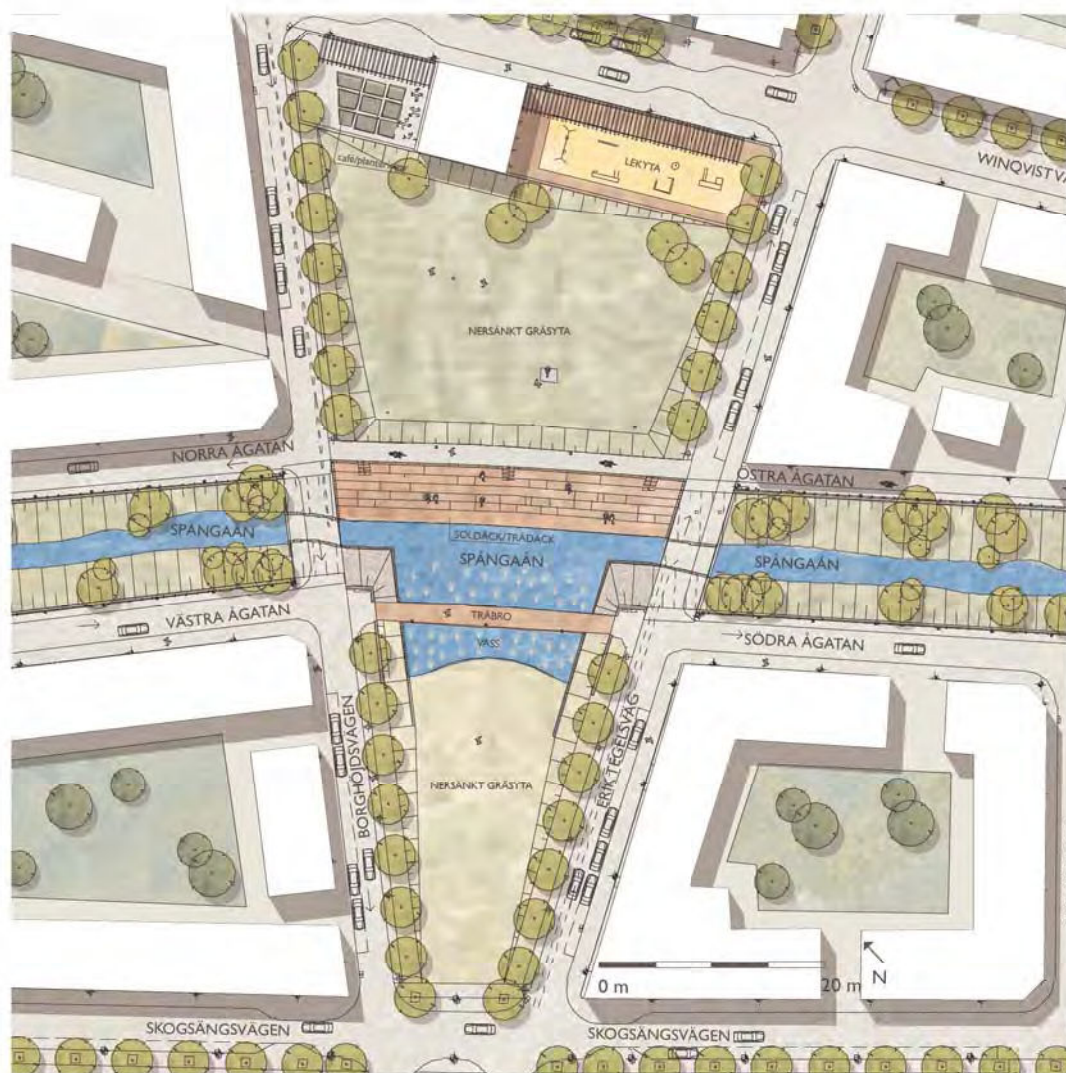
Perspektiv söderut

Vy över Stora parken med Spångaån. I förgrunden den nya förskolan. Till höger syns tillkommande bebyggelse i kv Tora och Lunden.

Illustration: White Arkitekter

Sektion/elevation
Skala 1:200
Snitt genom Spångåns
breddade fåra i Stora parken
och det trappade trädäcket.

Illustrationsplan
Stora parken
Illustration: White Arkitekter

vilket kräver markhöjning med grundförstärkning. Utmed omgivande bostadskvarter föreslås ån ges en mjuk utformning med kalkstabiliserade slänter samt strandskoningar med ny vegetation längs ån. Årummet gestaltas som centralt vattenmotiv, med säkerställd lägsta vattennivå i hela ån även under torrperioder. Vattennivån regleras med tre fasta så kallade skibord som dämmer ån i tre nivåer inom området. Men den nya åfåran ska även klara nya prognostiserade högre vattenflöden i framtiden med en fluktuation som är beräknad till 1,7 meter mellan lägsta och högsta vattennivå. Detta förutsätter uppfyllnad och kalkcementpelarstabilisering utmed åns kanter med 0,5 – 1 meter.

För att göra årummet till en av områdets huvudkvaliteter föreslås att omgivande bostadskvarter har entréer mot vattnet. Om byggnaderna vänder sina framsidor mot ån så bidrar de till att åstråket upplevs som en offentlig plats. Längs årummet rör sig människor på ågatorna med bostads- och gårdsentréer, vilket ger ett välkomnande, livfullt och tryggt stråk. Smala, enkelriktade gator med trottoarer samt vacker belysning föreslås utmed bostadskvarteren. Närmast ån föreslås smala grusade gångvägar, samt några enkla träbroar tvärs ån för att binda ihop gatorna på ömse sidor om ån. Sittplatser ordnas såväl utmed åkanter som vid broarna tvärs över ån.

Vegetation i årummet

Planteringar med träd och perenner/friväxande gräs ger årummet en vacker parkkaraktär. I slänterna ner mot ån anläggs strandmattor med växter som tål kalkrika förhållanden.

Referensexempel

Strandmattor med liknande växtsammansättning avses användas vid Spångån. Exempel från Hammarby sjöstad.

Buskar i årummet

Rödvide
Hägg
Korgvide

Träd i årummet

Hängpil
Silverpil
Knäckepil

Träd i årummet

Ask
Gråal
Klibbal
Glasbjörk

Material och utförande

Hårdgjorda ytor

Trottoarer:

Betongplattyta utförs av ljusgrå betong 350x350x80 med genomgående fogar.

Asfalterade gångvägar:

Gångyta asfalt utförs av ABT 11 B160/220

Grusade gångvägar:

Grusyta utförs med stenmjöl 0-8 mm med överyta 30mm naturgrus 2-4 mm.

Mönstersatt plattyta /torg:

Utförs vid befintlig fastighet under Spånga Kyrkväg med betongplattor 700x700x80 mm samt ränder av en rad smågatsten mellan plattorna.

Byggda delar på mark

Gabion:

Gabioner utförs av nätkassar med krossad sten med mått L 2,0m H 1,0m och B 0,5m (typ monotec gabioner, Byggros AB eller likvärdig) Gabioner läggs i ett skift med 2/3 synlig sida ut mot å-fåran på ömse sidor.

Lågt räcke:

Lågt s.k. planteringsräcke utförs med galvaniserat rundstål ø 32 mm med ståndare c/c 1,0 m utmed gabionelementets översida utmed gångväg/angöringsgata.

Mur typ 1:

Mur av prefabricerat stödvinkelelement av betong, synlig höjd varierar mellan 0,5-2,0 m.

Mur typ 2:

Mur av grå granitblock, synlig höjd varierar mellan 0,6-1,2 m. Överyta krysshamras.

Träpallisad/Skibord:

Utförs av 120x120 mm pålar som strandskoning och skivbord med fast överkant. Trä skall vara tryckimpregnerat A-klass för trä i vatten/mark.

Strandskoning:

Utförs med krossad skärv 100-250 mm. Stenen läggs i åslänter på kalkstabiliserad mark med geotextil som materialskiljande lager. Motsvarande stenfyllning i å-botten vid övre damm samt damm i centrala parkrummet utförs på geonät som utförs och förankras enl. geotekniskt PM.

Flätverkstängsel:

Utförs med varmgalvaniserat nät och stängsel höjd 2,0 m.

Räcken:

Utförs av varmförzinkat rundstål \varnothing 32 mm vid terrängtrappor och träbryggor höjd 0,9 m. Vissa räcken utförs med infälld armering enl. belysningsplan.

Terrängtrappor:

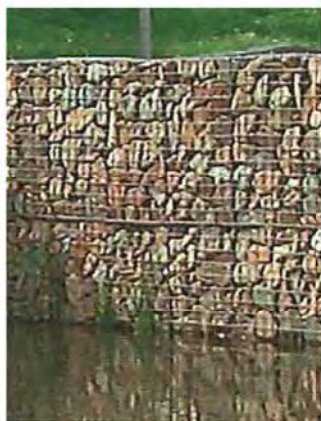
Terrängtrappa typ 1 utförs med granitblock med krysshamrad yta. Trappor förses med barnvagnsrampor av granithällar.

Terrängtrappa typ 2 utförs av trä 120x45 mm (tryckimpregnerat trä klass AB) anpassas ovan befintlig mark/vatten.

Terrängtrappa typ 3: Gradängstrappor och trädäck dim 120x45 (tryckimpregnerat trä klass A) Grundläggs på kalkstabiliserad mark enligt geotekniskt PM.

Pergola och träskärm i Stora parken:

Utförs längs Winqvist väg h. 2,4 m. b. 3,0 m samt tät träkärna mot gata h. 1,8 m. Dim. stolpar 120x200 c/c 2,0 m samt ribbor 120x45. Skärm 45x120. Målas med slamfärg.

Materialreferens
Träpallisad
Stenfyllda gabioner
Trädäck

Gator och trafik

Områdets gator är viktiga inte bara för trafikens skull. De bidrar också till att forma stadsdelens kvarter, och utgör offentliga rum. Befintligt gatunät är grovmaskigt och behöver kompletteras. Cervins väg, Erik Tegels väg och Fältvägen förlängs in i området och Åkantsgränd får en rak, mer direkt anslutning till Skogängsvägen. På så sätt får resten av Bromsten en logisk anslutning och det blir naturligt för de som redan bor i närheten att gå och cykla genom området och att utnyttja de nya parkerna och servicen. Parallellt med järnvägen är det befintliga gator och stråk i form av Skogängsvägen, Spångaån, Winquists väg och Duvbovägen som ger struktur åt området och utgör gränser mellan de olika kvarteren.

De nya gatorna kommer endast att medge trafik med lastbilar upp till 12 meter. 30 km/h kommer att gälla i hela området. Skogängsvägen och Winquists väg är långa raka gator, där finns risk för att hastigheterna blir högre. Eftersom markanvändningen ändras från industri till bostäder föreslås hastighetsdämpande åtgärder, till exempel vid förskolan på Winquists väg och i Skogängsvägen vid Stora parken.

Gaturumsbredden har minimerats för att skapa karaktär av småstad och hålla nere hastigheterna, varför hörnavskärningar är nödvändiga på vissa platser för att säkerställa sikten i korsningar både för bilister och för gångtrafikanter, liksom för att garantera gångbanans bredd.

Vissa gator i området föreslås bli enkelriktade. Enkelriktningen längs Spångaån och parken föreslås göras så att det blir högertrafik men med Spångaån eller parken som bred "mittremsa". Dubbelriktningen av de tvärgående lokalgatorna innebär att ingen behöver köra mer än runt ett kvarter för att komma ut på de omgivande uppsamlade lokalgatorna.

Att omvandla industriområdet till ett bostadsområde gör att det blir trevligare, genare och tryggare att nå Spånga station för stora delar av Bromsten. Den föreslagna anslutningen till kvarteret Astrid ger en möjlighet att få en bilangöring till Spånga station från östra sidan. Även om man inte når ända upp till stationsentrén med bil, så kan man ändå åka och möta någon vid stationen och vänta i bilen i närheten av stationen.

Kollektivtrafik

Gatorna i området föreslås inte trafikeras med bussar utan dessa kommer även i fortsättningen gå på Duvbovägen, Spånga kyrkväg och Bromstensvägen. Området har god tillgänglighet med kollektivtrafik. Gångavståndet till en busshållplats understiger 400 meter i princip inom hela området. Ungefär halva områdets yta ligger mindre än 600 meter från Spånga station.

- Gator**
- allmän gata med dubbelriktad trafik
 - allmän gata med enkelriktad trafik
 - gata inom kvartersmark
 - gång-/cykelbana
 - framtida gång-/cykeltunnel

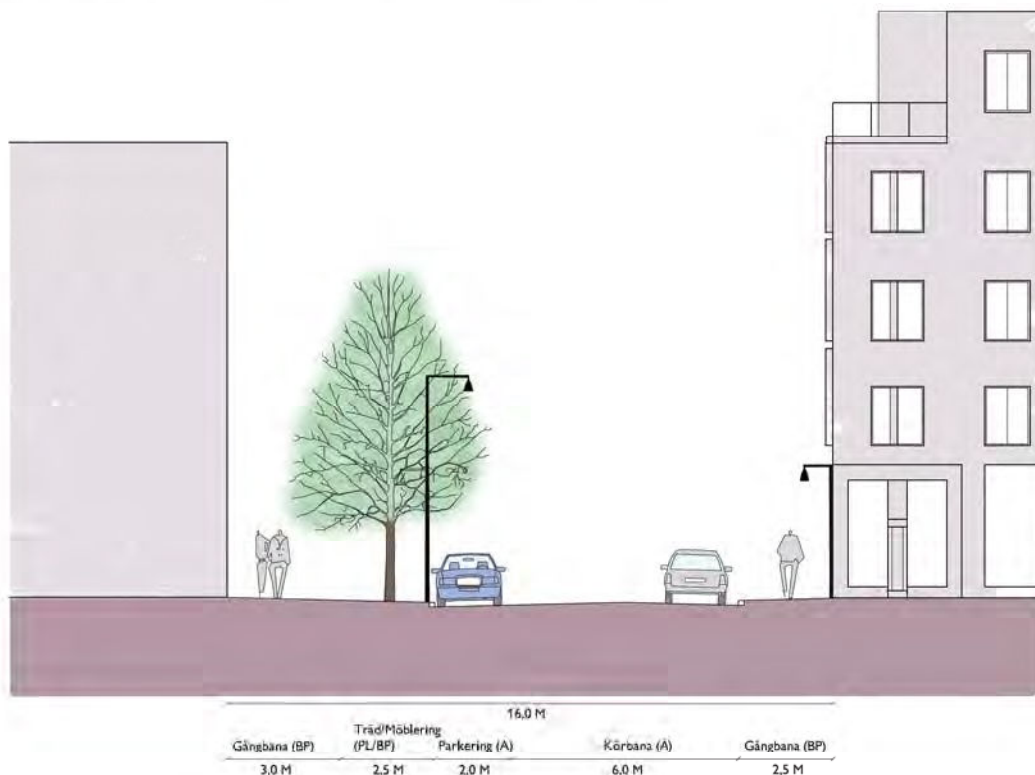
Gator

De befintliga gatorna ligger kvar men de är i vissa fall något förflyttade i sidled. Utöver dessa tillkommer ett antal nya gator som delar upp området i mindre kvarter. Gatorna har olika bredd och utformning beroende på vilken funktion de har och var de ligger.

Skogängsvägen

Skogängsvägen föreslås betjäna industribyn och idrottsanläggningarna i kvarteret Gunhild, liksom nya bostäder. De föreslagna nya verksamheterna mellan Skogängsvägen och järnvägen i kvarteret Gunhild ges en intern gata på kvartersmark längs järnvägen. Dess viktigaste anslutning till Skogängsvägen är vid Stora parken. Därigenom avlastas en del av den tunga trafiken från Skogängsvägen och den största delen av den tunga trafiken leds ut mot Albert Forslunds backe och Spånga kyrkväg för att på så sätt avlasta Duvbovägen.

Idag är gaturummet ca 13 meter brett. Gatan byggs ut till en bredd på 16,05 meter för att möjliggöra trädplantering och gångbanor. Skogängsvägen är en del i cykelvägnätet till Spånga station. Man cyklar i blandtrafik.

Skogängsvägen
Gatusektion
Skala 1:200

Winguists väg

Winguists väg tillhör lokalvägnätet i området och har en uppsamlande funktion. På vägen går en del tung trafik både idag och även framöver.

Idag är gaturummet ca 8 meter utan gångbanor, men det är 13 meter mellan fastighetsgränserna. Gaturummet föreslås breddas till 16,5 meter med trädplantering, gångbanor och möjlighet till parkering. Vid fastigheten Eskil 10 ser sektionen något annorlunda ut på grund av den befintliga byggnadens placering. Vid fornborgen är sektionen annorlunda. Gångbanan ligger intill körytan och gatuträd saknas.

För att skapa en trygg passage för nya och befintliga förskolor nordöst om Winguists väg till Stora parken föreslås två hastighetssäkrade passager i denna punkt.

Winguists väg

Gatusektion vid förskolan och

Stora parken

Skala 1:200

16,5 M				
Gångbana (BP)	Körbana (A)	Parkering (A)	Träd/Möblering (PL/BP)	Gångbana (BP)
3,0 M	6,5 M	2,0 M	2,5 M	2,5 M

Winguists väg

Gatusektion vid kv Lunden och

fornborgskullen

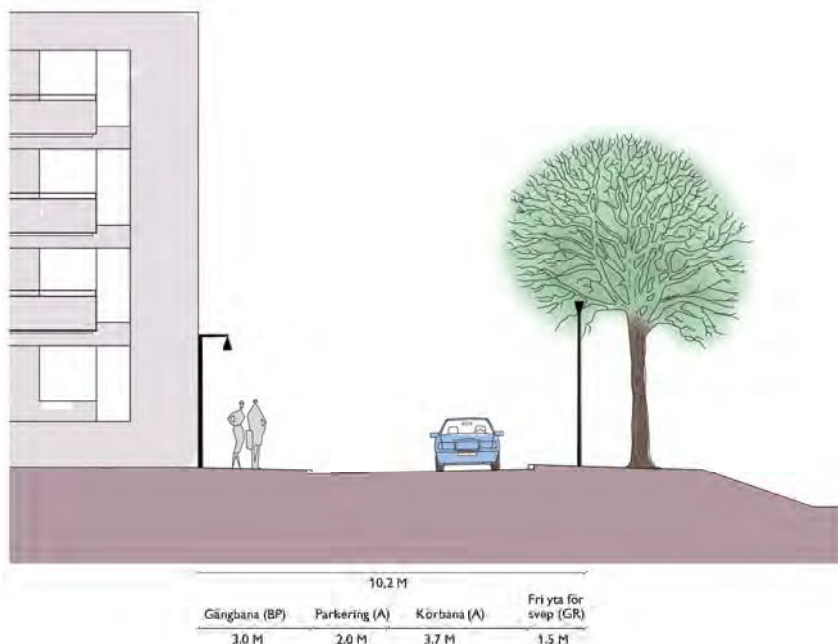
Skala 1:200

14,0 M			
Gångbana (BP)	Körbana (A)	Parkering (A)	Gångbana (BP)
3,0 M	6,5 M	2,0 M	2,5 M

Parkgatorna

På båda sidor om Stora parken föreslås enkelriktade gator med Tessinparken på Gärdet som förebild. Den totala sektionen om 10,2 meter tillgodoser ett fritt utrymme i parken med 1,5 meter för att stora fordon ska kunna svepa in över den. Gångbanorna längs med fasaderna är något bredare, 3,0 meter, för att tillgodose ett större fotgängarflöde. Körbanorna blir 5,7 meter inkl möjlighet till angöring/parkering på ena sidan.

Principsektion parkgata
Borghöjdsvägen
Erik Tegels vägs förlängning
Skala 1:200

Alléträd

Längs Skogängsvägen, delar av Winguists väg, Åkantsgränd och gatorna kring Stora parken planteras alléträd. De trädsorter som föreslås är jättevitoxel och bollpil.

Träd i gatumiljö
Jättevitoxel
Bollpil

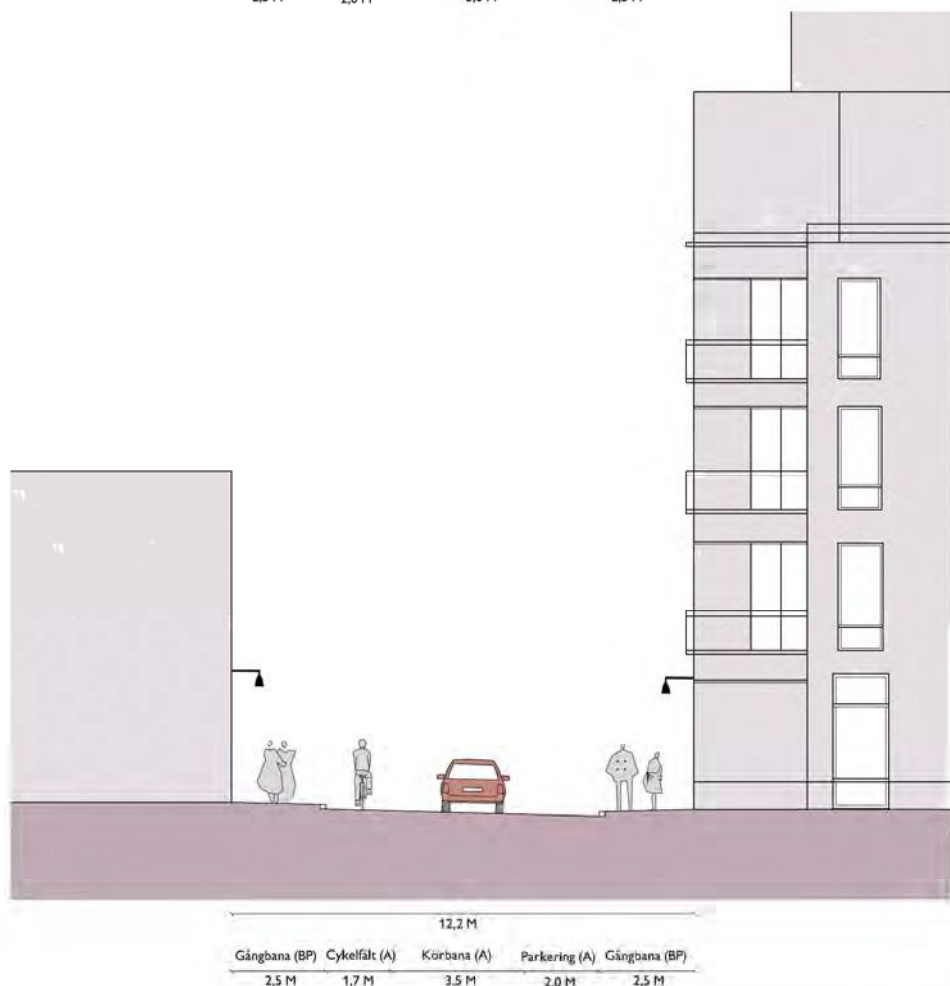
Ågatorna

Längs Spångaåns båda sidor föreslås enkelriktade gator. Det är viktigt att så många bostadsentréer som möjligt förläggs mot åstråket för att öka tryggheten och göra åstråket mer allmänt. Sektionen blir totalt 9,2 meter med 2,5 meter gångbana längs husen, 5,2 meter körbana inkl möjlighet till parkering/angöring på ena sidan samt 1,5 meter grusad gångväg/svepyta närmast ån.

Tvärgator

De lokala tvärgatorna i kvarteren Lunden, Tora och Gustav föreslås vara dubbelriktade. Både för att ge korta bilvägar, men också för att ge utrymme för stora fordons svepytor. Tvärgatorna är korta och för att hålla nere skalan föreslås en relativt smal sektion på 12,0 meter med 2,5 meters gångbana på båda sidor och 5,0 meters körbana och 2,0 meter med möjlighet till parkering/angöring på ena sidan.

Principsektion tvärgata
 "Lundens gata"
 "Toras gata"
 "Gustavs gata"
 Skala 1:200

Cervins vägs förlängning
 Gatusektion
 Skala 1:200

9,2 M			
Gångbana (BP)	Angöring (A)	Körbana (A)	Fri yta för svep (GR)
2,5 M	2,0 M	3,2 M	1,5 M

Västra ågatan

Gatusektion med parkyta nära Entréplatsen
Skala 1:200

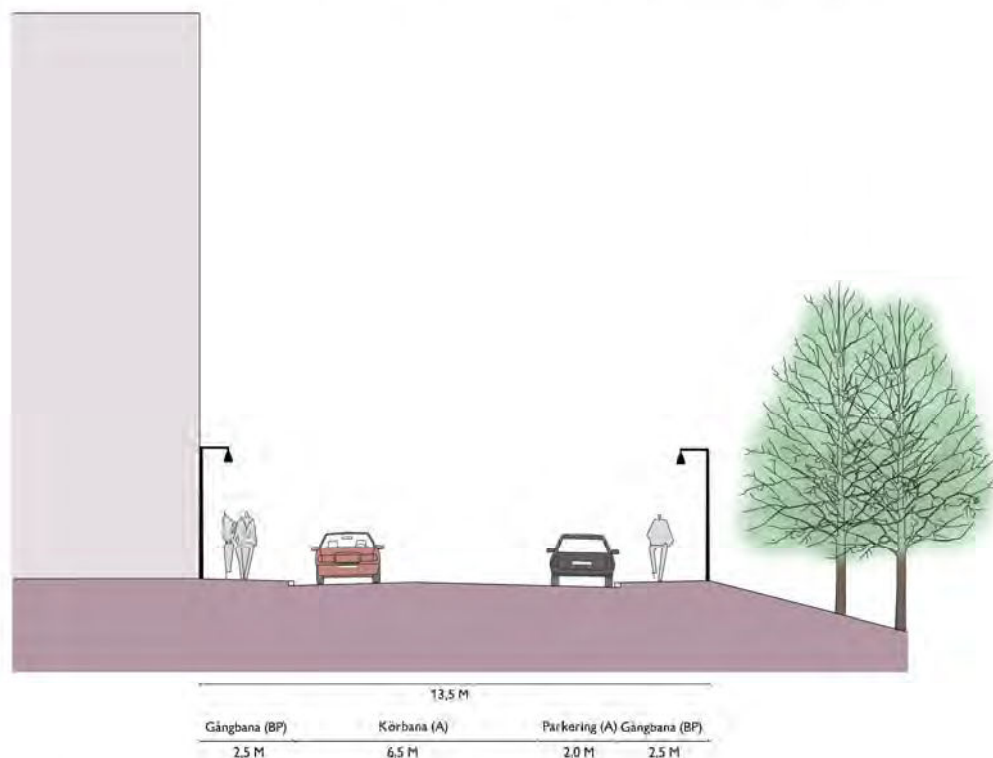
9,2 M			
Fri yta för svep (GR)	Körbana (A)	Angöring (A)	Gångbana (BP)
1,5 M	3,2 M	2,0 M	2,5 M

Principsektion ågata

Norra ågatan
Västra ågatan nära Stora parken
Södra ågatan
Skala 1:200

Mjölmarstigen

Mjölmarstigen behåller i princip samma sektion som befintlig gata, men rustas upp och breddas något till 13,5 meter för att tillgodose en fullgod standard med 2,5 meters gångbanor på båda sidor, en dubbelriktad körbana på 6,5 meter och 2,0 meter för parkering/angöring.

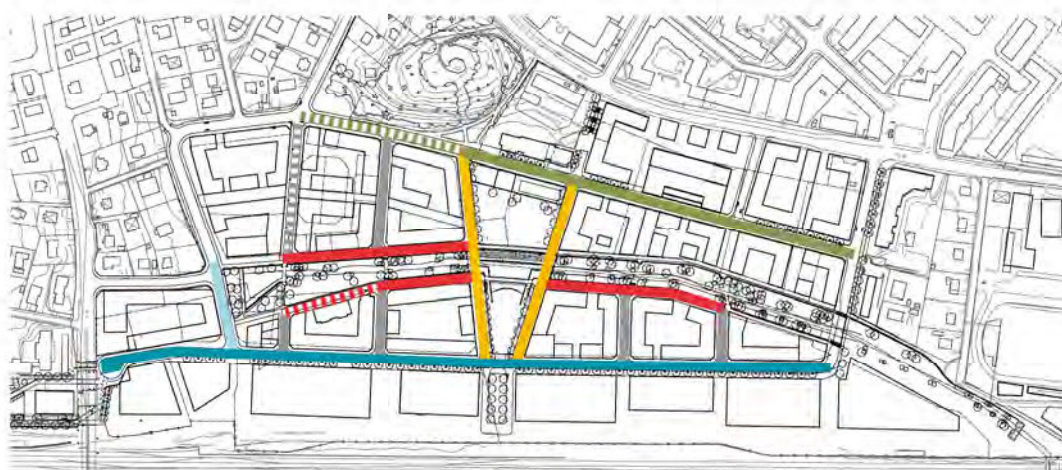

Mjölmarstigen
Gatusektion vid Entréplatsen
Skala 1:200

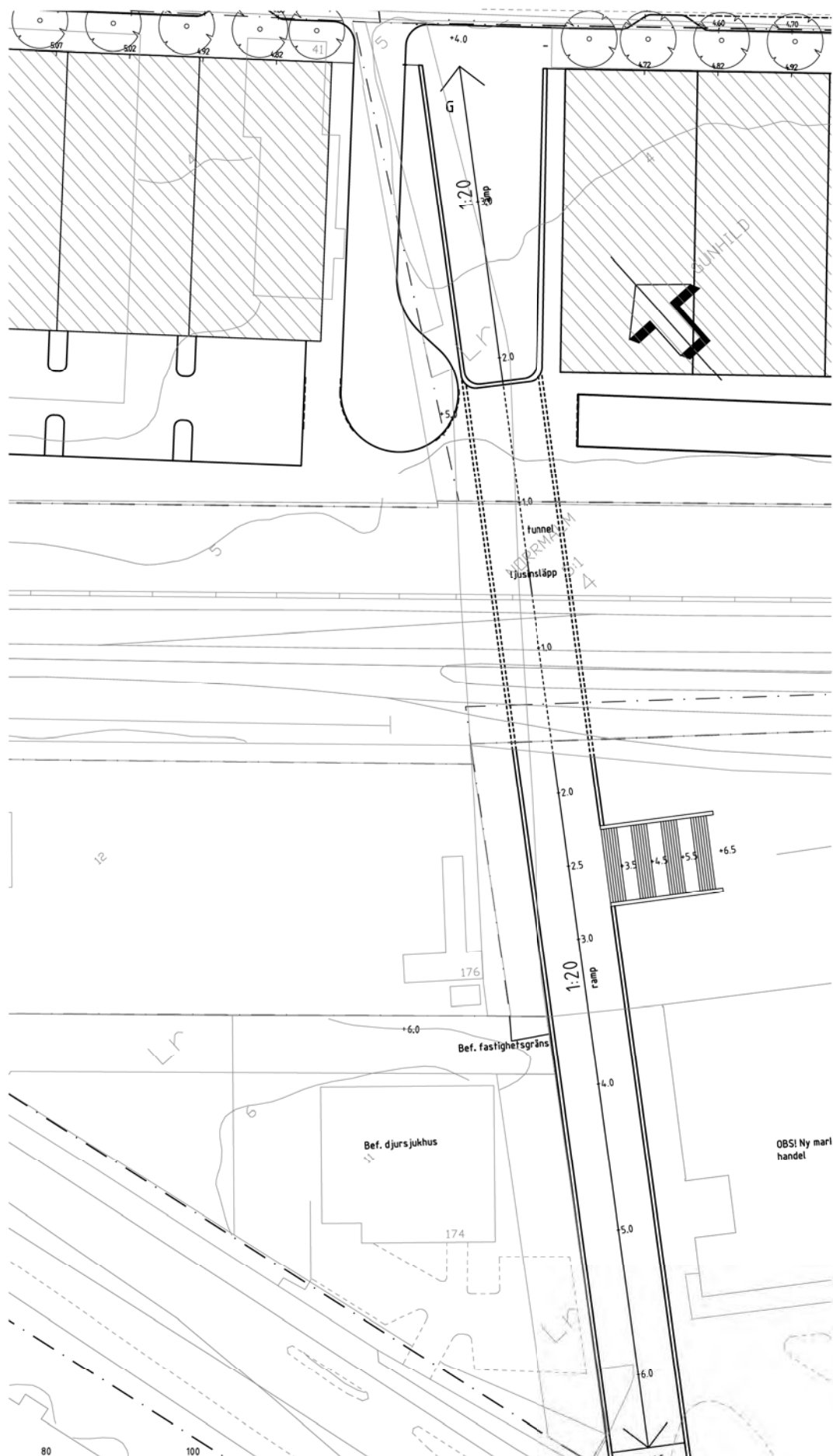
Gång- och cykeltrafik

Gatunätet, som i sin helhet är tänkt att fungera för blandtrafik med motorfordon och cyklar, kompletteras med renodlade gång- och cykelvägar, där gator och vägbroar saknas, framförallt längs med ån, men också i form av träbroar över ån som länkar ihop gatunätet på båda sidorna.

Idag finns det en möjlighet för fotgängare och cyklister att korsa Mälarbanan i plan i Fristadsvägens förlängning, öster om industriområdet. När järnvägen byggs ut till fyra spår kommer denna övergång att behöva stängas och ersättas av en planskild passage. Ett läge för en sådan passage har förberetts inom den första detaljplanens område, i Stora parkens förlängning. På andra sidan spåren ger det en direkt koppling till Spångavägen, men förutsätter en ändring av detaljplanen inom fastigheten Ferdinand 9.

Gator, principsektioner
Skogängsvägen
Winquists väg
Winquists väg vid fornborgen
Parkgator
Tvärgator
Cervins vägs förlängning
Ågator
Västra ågatan vid parkyta
Mjölmarstigen

Gång- och cykeltunnel

Förstudie av tunnelläge mellan Bromstensvägen och Skogängsvägen vid Stora parken. Bedöms kunna genomföras i samband med utbyggnad av Mälarbanan. Plan i skala 1:800

NY BEBYGGELSE

Utformning

Området kommer att byggas ut under en längre tidsperiod. För området som helhet är det väsentligt att slå fast vissa bärande principer. Följande principer föreslås vara vägledande för utformningen av ny bebyggelse i området, och bevakas i samband med detaljplanering och bygglov:

Enskilda byggnader skapar kvarter

Den föreslagna strukturen har inspirerats av svenska småstäder och stockholmska förstäder och kan på flera sätt sägas vara traditionell genom de halvslutna kvarteren och tydligt avgränsade offentliga rummen. Gestaltningsskonceptet innebär att kvarteren byggs upp av enskilda byggnader med ett eget uttryck, där kvarteret som helhet gestaltningsskonässigt får en mindre framträdande roll.

Placering

Byggnaderna i området ska vara en del av en helhet där det är tydligt att gatorna är offentliga platser där alla har rätt att vistas, medan gårdarna i huvudsak är privata och till för de som bor i kvarteret. Därför föreslås nya byggnader i området som regel byggas med fasaden placerad i gatukant. Entréer bör orienteras mot gatan.

Byggnadshöjd

Som princip föreslås högsta tillåtna byggnadshöjd i området bli fem våningar med en variation mellan tre och fem. På ett par ställen längs Skogängsvägen kan enstaka högre hus byggas. Dessa föreslås begränsas till tio våningar.

Nedersta våningen

Lokaler för centrumändamål föreslås vara tillåtna i hela området och har placerats i gatuhörn vid viktigare stråk. Lokalerna placeras på gatunivå och får högre rumshöjd. Samtliga bostadskvarter är underbyggda med halvt nedsänkta garage, vilket ger i princip samma nivå för färdigt golv i alla byggnader i kvarteret. Höjdsättningen av gatan varierar, vilket leder till olika höga socklar. Lägenheterna bör vara upphöjda ovanför gatans nivå för att undvika störande insyn. Höga socklar gestaltas med särskild omsorg.

Arkitektur och variation

En variation i både form och färg är eftersträvansvärd, men bör inte ses som ett självändamål, utan olikheter bör i första hand vara resultatet av olika förutsättningar avseende program (innehåll) och situation. Avsikten är att byggnaderna i strukturen får ett nutida uttryck med modern arkitektur av hög kvalitet. Processen fram till ett gott resultat ställer höga krav i alla led, inte minst på engagerade beställare för såväl enskilda byggnader som för allmänna anläggningar. Ett flertal olika arkitekter har fått i uppdrag att rita olika delar. Det borgar inte bara för en naturlig variation av uttryck. Förhoppningen är att kombinationen av samverkan och ett visst mått av konkurrens också ska leda till intressant arkitektur.

Stadsdelens färg- och materialpalett

Medan många svenska för- och småstäder kan sägas ha gemensamma drag avseende skala, struktur och offentliga rum, så skiljer de sig mycket när det gäller identitet och karaktär. Mycket handlar om material och färgsättning, något som ofta grundar sig i lokala förutsättningar och naturliga skillnader i historisk tillgång på byggnadsmaterial. När en hel stadsdel planeras på 2010-talet, finns få begränsningar utöver fantasi och ekonomi. För att i Bromsten skapa en stadsdel som har en egen karaktär som skiljer den från andra samtida stadsdelar, men också för att balansera ambitionerna om variation med en strävan efter ett gemensamt tema, arbetas en övergripande färg- och materialpalett fram. I detta första gestaltningsskonprogram tas de första stegen, som i de efterföljande etapperna kan revideras och utvecklas.

Befintliga material

På lång sikt kommer det mesta av befintlig industribebyggelse att ha ersatts, men vissa hus avses bevaras och det kan dröja många år innan de sista kvarteren omvandlas. Platsens befintliga material och färger, tillsammans med intilliggande bebyggelse, har funnits med som en utgångspunkt.

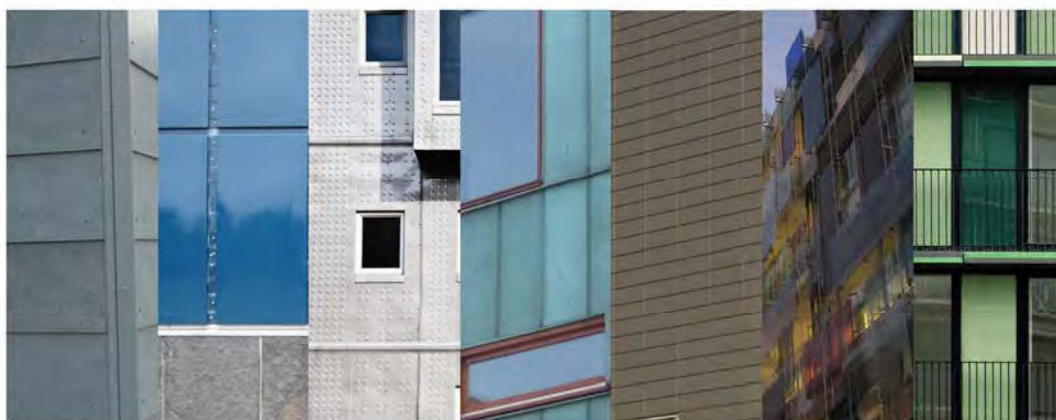
Tegel

Tegel är ett av huvudmaterialen som sätter grundtonen för stadsdelen, med en tonvikt på bruna och svarta nyanser, med enstaka inslag av sandtoner. Levande murar eftersträvas genom reliefverkan och färgskiftningar. Utpräglat röda eller gula tegelsorter undviks.

Tunga material

Paletten kompletteras med andra tunga material, som betong, puts, glacerade tegel, keramiska material. Natursten återkommer framförallt i socklar, stödmurar och andra anläggningsdetaljer.

Skivmaterial och glas

Lättare skivmaterial kan användas framför allt på mindre byggnader eller byggnadsdelar. Exempel är fibercementskivor, plåtfasader, hängtegel och glasskivor med olika grader av transparens.

Södra kvarteret

Det södra kvarteret avgränsas av Skogängsvägen, Stora parken, Spångaån och en ny allmän tvärgata i planhandlingen kallad "Toras gata". Det består av ca 111 lägenheter ordnade kring en stor, generös gård. Mot sydväst och Skogängsvägen skapar fyra sammanbyggda trapphus en kontinuerlig lamell som ger bullerskydd för gården och utgör en rygg mot gatan. Mot Spångaån bildar tre trapphus med mellanliggande stadsradhus en mer varierad och uppbruten front. Gården öppnar sig mot sydost och nordväst i form av gatt mellan lamellerna och två volymer innehållande stadsradhus i två plan med egna entréer från gårdsplan och loftgång.

Trapphusblocken som bygger upp lamellerna i norr och söder är uppbyggda kring enkla, rationella planlösningar med två 3:or och en 2:a som grundplan. 3:orna är genomgående med vardagsrum och kök mot gatan och sovrum mot gården. De större bostäderna är koncentrerade till stadsradhusen och är organiserade som tvåplansbostäder med kök och vardagsrum i entréplan och tre sovrum på övre planet. Loftgångarna som utgör entréer för de övre stadsradhusen nås från de två yttre trapphusen i den sydvästra lamellen via spänger. Loftgångarna är breda nog för att också fungera som uteplatser. Alla bostäder har balkong och/eller uteplats samt i flera fall franska dörrar.

I kvarterets båda hörn mot Skogängsvägen finns lokaler för butiker eller annat centrumändamål.

Gården

Gården rymmer markuteplatser för lägenheter och stadsradhus samt en stor gemensam gräs- och planteringsyta i mitten. Den relativt stora ytan underlättar också fördröjning av dagvatten. Under gården finns en källare med cykel- och lägenhetsförråd samt 110 garageplatser. Garagenedfarten placeras mot Skogängsvägen.

Bostadsgården är en förlängning av den egna bostaden och det är meningen att den känslan och upplevelsen infinner sig såväl sommar som vinter. Diagonala linjer ligger till grund för gårdsutformningen och kopplar samma entréerna tvärs över gården.

HSB Bostad AB
genom Arne Ericsson

Sweco Architects
genom Per Wigow

ovan t h: **Perspektiv**
Södra kvarteret sett från
Skogängsvägen i söder.

ovan: **Plan, södra kvarteret**
Gårdsutformning
Bostadsplaner, bv
Skala 1:500

Bostäderna får väl tilltagna uteplatser med häck- eller en låg muravgränsning; tillika har de direkt koppling till bostadsgården.

Det stora gårdsrummet omfamnas av häckar för att förtydliga rummet och skapa en känsla av rum i rummet. Mitt på gården växer ett vårdträd som ger vertikal grönska i rummet. I kvällssollaget anordnas en gemensam uteplats inramad av en pergola för att ytterligare skapa intimitet. Småbarnsleken med en rejäl sandlåda är placerad i ett godläge och cykelplaceringen inordnas i två körsbärlundar. Den östra gårdsentrén är fullt tillgänglig medan de övriga förses med åsnetrappa och cykel-/barnvagnsramp.

t v: **Idébilder, gård**
Häckar som definierar rum i rummet
Gemensam uteplats med pergola
Trampstenar i gräsmatta
Blommande träd
Entrézon med stenbeläggning

Perspektiv
Södra kvarterets bostadsgård

Material och färgsättning

Fasader

Huvudytor:

Putsfasader, vita: Slätputs NCS S 1002-Y, tonad vit.

Putsfasader, grå: Slätputs NCS S 3502-Y, ljus varmgrå.

Ytor i inre liv runt vissa balkonger och fönster:

Putsytor, mörkröda: Slätputs NCS S 5040-Y80R, rödbrun.

Putsytor, röda: Slätputs NCS S 3060-Y80R, dovt röd.

Putsytor, orange: Slätputs NCS S 3060-Y60R, ljus terrakotta.

Putsytor, grönbå: Slätputs NCS S 4020-B90G, grönbå.

Putsytor, gröna: Slätputs NCS S 3030-G10Y, ljusgrön.

Slätputs: NCS S 5030-G10Y, mörkgrön.

Materialreferens

Gröna tak

Fasadskiva i fibercement

Slätputs med sockel i natursten

Skivfasader på stadsradhus samt indragna partier på lamell mot sydväst:

Fibercement: Horisontellt med överlapp. Fasadskiva av typ Steni, Sembrit Promonord.

Mörkt grafitgrått, NCS S 7502-Y.

Fibercement (partier): Lackerad yta, NSC S 3060-Y80R, dovt röd.

Skruvinfästning och öppna fogar utan profiler.

Tak

Taktäckning 1: Sedum

Taktäckning 2: Planplåt, ljust metallic.

Plåtdetaljer, takfot: Planplåt, ljust metallic.

Hängrännor, stuprör: Stålpåt, ljust metallic.

Takskydd, gångbryggor mm; Stål, galvaniserat stål.

Balkonger

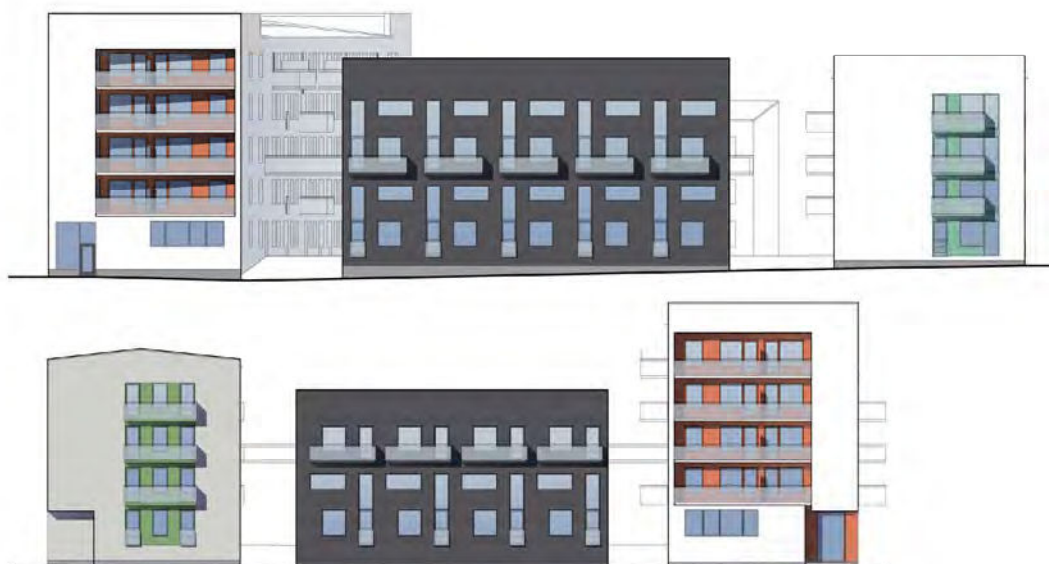
Balkongplattor: Betong, slät undersida. Målad undersida lika fasad.

Balkongfronter (lameller): Frostat, laminerat glas.

Balkongfronter (stadsradhus): Frostat, laminerat glas/perforerad stålplåt. Målad lika fasadpartier.

Överliggare, stolpar mm mot gård: Lackerad metall, mörkgrå, NCS S 6502-Y.

Fronter, franska dörrar: Frostat, laminerat glas.

Fasader

motstående sida:

Mot Skogängsvägen, sydväst

Mot Spångaån, nordost

t v:

Mot Stora parken, sydost

Mot "Toras gata", nordväst

Skala 1:500

Idébilder, byggnad

Balkongfronter i perforerad plåt

Fasadskiva med lackerad yta

Balkongfronter i frostat glas

Entrépartier i stål och ek

Fönster/partier

Fönster/fönsterdörrar: Lackerad metall, mörkgrå NCS S 6502-Y.

Fönster/partier sockelvåning: Lackerad metall, mörkgrå NCS S 6502-Y.

Glas-/entrépartier: Lackerad metall, mörkgrå NCS S 6502-Y.

Dörrblad entréer: Ek, oljad.

Fönsterbleck, plåtdetaljer: Prelaq Nova 044, NCS S 6000-N.

Övrigt

Sockel mot gata: Natursten, granit grå, flammad.

Ståldörrar: Stål, lika omgivande fasad.

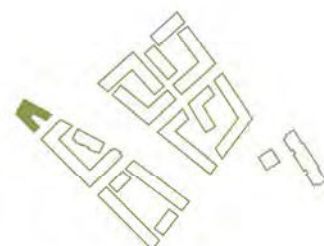
Garageport: Stål, grå.

Tornkvarteret

Det mindre kvarteret vid Mjölmarstigen består av ca 45 mindre lägenheter organiserade i ett torn i tio våningar och en lägre del i fyra våningar. Byggrätten för tornet medger att hiss- och installationsschakt uppförs i ytterligare en våning. Lågdelen två flyglar har korta loftgångar som omger en liten gemensam gård. Tornet är gestaltat med en huvudfasad mot väster uppbyggd av balkonger med skjutbara glasskivor. Tornet är det första av totalt 3-4 torn längs Skogängsvägen. De övriga planeras inom framtida detaljplaneetapper.

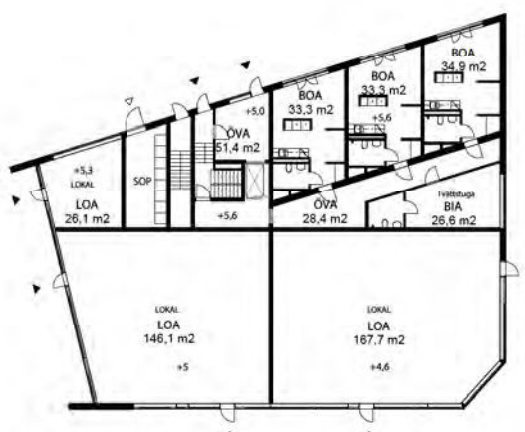
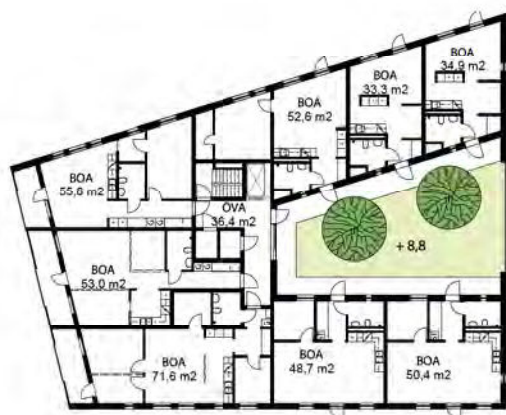
Tornen kan ses som en spegling av punkthusen längs järnvägen i Spånga centrum och förtydligar Skogängsvägens roll som huvudaxel mellan Bromstensplan och Spånga station. Tornkvarteret ligger i entrépunkten till stadsdelen västerifrån. Här möts också de två huvudstråken genom området, årummet och Skogängsvägen. I bottenvåningen finns tre större lokaler, med möjlighet till uteserveringar på den breddade trottoaren mot Mjölmarstigen. Mot Spångaån föreslås en kort kvartersgata, som möjliggör angöring till bostadsentrén och till utrymmet för avfallshantering. Kvartersgatan utgör också en del av gång- och cykelstråket längs ån.

Skanska Nya hem
genom Jonas Gustafsson

HSB Bostad AB
genom Arne Ericsson

**Brunnberg & Forshed
Arkitektkontor AB**
genom Marianne Ocklind

ovan t v : **Perspektiv**
Tornkvarteret sett från
Skogängsvägen/Mjölmarstigen i
väster.

Planer, tornkvarteret
t v: Gärdsutformning och
bostäder, 1 tr
t h: Butiker och bostäder, bv
Skala 1:500

Materialreferens

Kv Brovakten, Kungsholmen
Hög kvalitet i betongelement
och fogar
Färgprov, slipad terrazzo

Betong

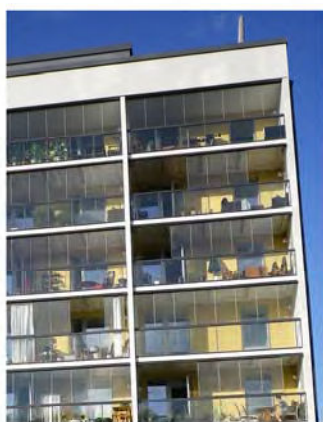
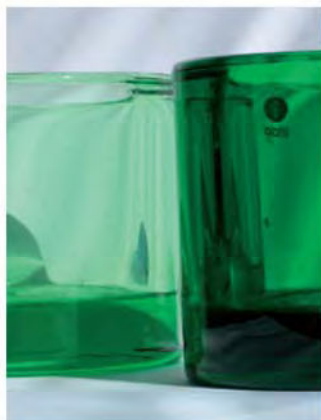
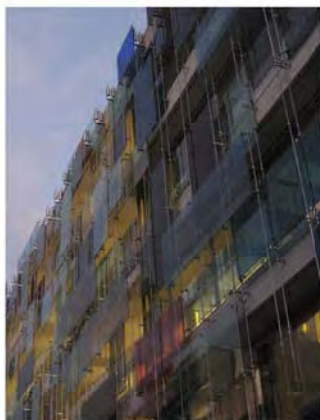
Betongelementfasader i svensk bostadsarkitektur har haft dåligt rykte men nya konstruktionsprinciper, gjutmetoder och ytbehandlingar ser dagens ljus. Framförallt speciella hus och högre landmärken, profilbyggnader eller hörnblock i intressanta lägen skulle gärna kunna studeras med betongelement av hög kvalitet. Tornkvarteret är en byggnad där detta föreslås.

En förebild är kvarteret Brovakten där det idag byggs bostäder där betongelementens fogar inte blir en belastning utan utgör grunden för vackra mönsterkompositioner och intrikata hörnlösningar.

Balkonger och glas

De delvis inglasade uteplatserna i väster är skyddade från trafikbullret. Fasaden utförs som ett lapptäcke av färgat glas i olika gröna toner i skärmar och balkongräcken.

Idébilder, byggnad

Utanpåliggande balkonger med
frostat glas
Halvtransparenta fasadskivor,
lager på lager.
Glas i gröna toner
Inglasade balkonger
Lapptäcke av färgat glas

Fasader

motstående sida:
Mot Spångaan, nordost Mot
Mjölmarstigen, nordväst

t v:
Mot Skogängsvägen, sydväst
Mot tvärgatan, sydost
Skala 1:500

Norra och västra kvarteren

Norra kvarteren

De två norra kvarteren ligger mellan Spångaån och fornkullen. Mellan de två kvarteren går en smalare gata (8,0 m) på kvartersmark som är en del av en framtida länk mellan Mjölnerstigen och Stora parken. Kvartersgatan möjliggör också viss ytparkering och angöring till bostadsentréerna. Kvarteret vid Winquists väg innehåller ca 90 lägenheter och 68 garageplatser. Kvarteret mot Spångaån omfattar ca 82 lägenheter och 58 garageplatser. Bebyggelsen är huvudsakligen i fem våningar, utom mot kvartersgatan och Spångaån, där det finns fyrvåningshus.

Båda kvarteren har parkering i garage under de halvt upphöjda bostadsgårdarna. Garagenedfarterna föreslås placeras mot en av tvärgatorna, kallad "Lundens gata". I vart och ett av kvarteren föreslås en lokal i bottenvåningen. Båda är placerade mot Cervins vägs förlängning. Den ena vid korsningen med kvartersgatan, där en liten torgyta med ett vårdträd skapas, och den andra i hörnet mot åstråket.

Västra kvarteret

Det västra kvarteret ligger mellan Skogängsvägen och Spångaån. Kvarteret är sammankopplat med tornkvarteret till en fastighet med ett gemensamt garage under gata, men ovan mark gestaltar de sig som två skilda kvarter med olika arkitektur. Den gemensamma källaren innehåller, förutom cykel- och lägenhetsförråd, också parkeringsplatser som har sin infart på "Toras gata".

Det västra kvarteret består av ca 85 lägenheter i två byggnadskroppar som omsluter en gemensam halvt upphöjd gård. Bebyggelsen är huvudsakligen i fem våningar, utom mot Spångaån, där det finns ett fyrvåningshus. En lokal anordnas i bottenvåningen mot Skogängsvägen.

Norra kv:
Skanska Nya hem
genom Jonas Gustafsson

Brunnberg & Forshed
Arkitektkontor AB
genom Marianne Ocklind

Västra kv:
Skanska Nya hem
genom Jonas Gustafsson
HSB Bostad AB
genom Arne Ericsson

Brunnberg & Forshed
Arkitektkontor AB
genom Marianne Ocklind

ovan t h: **Perspektiv**
Västra kvarterets östra sida
sett från ågatan.

Idébilder, gård

Lister i cortenstål, som gräns mellan olika gårdsmaterial
Stensättning med inslag av grönt
Mönstersatt sten

Gårdsmiljöer

De privata gårdarna rymmer markuteplatser för de nedersta lägenheterna och gemensamma gräs- och planteringsytor. I mellanrummen mellan byggnadskropparna finns trappor och ramper för direkt tillträde från gatan vilket också kan föra ut något av gårdens grönska i gatumiljön.

Det är viktigt att de offentliga rummen och de privata får tydligt olika karaktärer. Gator, gränder, småtorg och platser är hårdgjorda och utan förgårdsmark. Golvmaterial på innersgårdarna kan varieras, trädgrönska kan titta ut från gårdarna.

De privata innergårdarna är slutna och just privata, gröna, frodiga och småskaliga. En variation mellan hårdgjorda ytor och grönska eftersträvas liksom mellan mindre intima platser och större öppna ytor.

Medan husfasaderna mot de offentliga rummen är dova till färg och material är de privata miljöerna ljusa och varma med inslag av egna trädgårdar med odlingar och tillägg i form av spaljéer, planteringslådor och fasta möbler tilläts.

Fasader, västra kvarteret

t h:

Mot tvärgatan, nordväst
Mot "Toras gata", sydost

motstående sida:

Mot Skogängsvägen, sydväst
Mot Spångåån, nordost
Skala 1:500

Variation

De norra kvarteren har en gemensam grundton i arkitektoniska uttryck, detaljering och materialförsörjning. Det västra kvarteret har ett eget uttryck.

Generellt har de västra och norra kvarteren en 4-5-våningsskala med förhöjda socklar (upphöjda bostäder) i förhållande till gator och gångbanor och med förhöjda taklister, vilket ger karaktär

Fasader, norra kvarteret vid ån

t h:

Mot kvartersgata, nordost

Mot ån, sydväst

motstående sida:

Mot Cervins vägs förlängning, nordväst

Mot "Lundens gata", sydost

Skala 1:500

Fasader, norra kvarteret vid fornborgen

t h:

Mot kvartersgata, sydväst

Mot Winquists väg, nordost

motstående sida:

Mot "Lundens gata", sydost

Mot Cervins vägs förlängning, nordväst

Skala 1:500

och rymligare takvåningar. För att öka tätheten och ge varierat utbud av bostäder inreds vindarna generellt. Lägre hus föreslås i trånga lägen för att bli öka de solbelysta ytorna på gårdarna och tvärgatorna. Planen är uppbyggd med tydliga, distinkta kvarter där vissa hörnblock ges eget uttryck för att variera stadsplanen och förtydliga orienterbarheten. Projektet föreslås variera i färg och form, med dovre toner och robust detaljering.

Idébilder, byggnad

Skarpa möten mellan vägg och tak, utan utstickande takfot

Takkupor i fasadliv bryter takfoten

Tydliga gavelmotiv

Modernt uttryck

Projektet ges en relativt traditionell gestalt med fasader i "stenmaterial" och med ett varierat taklandskap där taklifthöjderna inte ökas mer än nödvändigt utan hålls ner med hjälp av sadeltak. Viktigt är att fasadpartier eller hela byggnader i speciella lägen ges en annan gestalt till ex. modern för att skapa ahaupplevelse och variation.

Takfot och takkupor

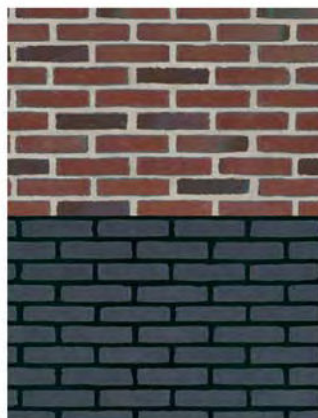
De traditionella sadeltakstytorna gröps ur med terrasser på vissa ställen där utsiktsförhållanden är speciellt attraktiva eller i goda sollägen. I övrigt förses takläggningarna med takfönster och takkupor. Kuporna föreslås gå ut i fasadliv och skära ned i fasaden för att ge ett fint ljus i bostäderna och för att ge byggnaderna en egen karaktär och motverka ett alltför traditionellt uttryck. Skarpa möten mellan tak och yttervägg skapar tydliga gavel- och fasadmotiv.

Fasader och material

Projektets koppling till Bromstens plan och Spånga torg är en av utgångspunkterna för gestaltningen. Framförallt Spånga torg är i bebyggelsen starkt varierad med tegel och puts som dominerande fasadmaterial. Dovare färger och robustare material i fasader och markbehandling kan ge den sammanhållande miljö som eftersträvas genom tegel, puts och vackra betongelement. Det ger också goda möjligheter till variation i de gemensamma rummen. De privata rummen görs ljusa och mjuka med inslag av trä och riklig grönska.

Tegel

Det traditionella röda, som idag ofta är stumt och utan djup bör undvikas. En blandning av ljusa och mörka tegelsorter ger byggnader och offentliga rum ett eget uttryck. Teglet kan dras ner över socklar och övergå i murar och markytor.

Materialreferens

Tegel i varierande mörka och ljusare kulörer.

Puts

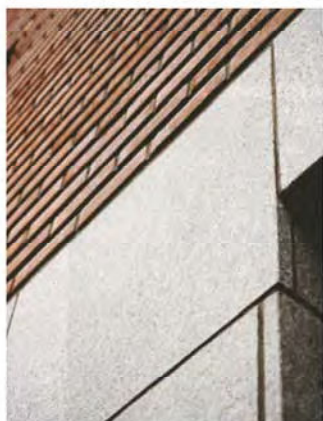
Putsfasader tillåts inte dominera stadsbilden gentemot teger betong och andra material, men gärna de ljusa gårdsmiljöerna.

Trä

Trä används som material i anslutning till balkonger, uteplatser och framförallt på gårdarna samt som komplement till entrépartier och lokalfasader mot gatumiljöerna. Ett enstaka tillägg i form av burspråk, utbyggnad eller specialfönster kan gärna komponeras i trä.

Socklar

Socklar i natursten ramar in entrépartier. Höga socklar måste göras vackra och av god kvalitet. Generellt bör sockelmaterialet varieras med inslag av klinker och tegel.

Idébilder, byggnad

Exempel på socklar i natursten och klinker. Sockelmateriäl kan varieras. Där socklarna är höga måste materiäl och utförande av hög kvalitet väljas.

Idébilder, byggnad

Levande tegelmurar eftersträvas genom reliefverkan och färgskiftningar.

Östra kvarteren

De två östra kvarteren avgränsas av Winquists väg, Stora parken, Spångaån och en ny allmän tvärgata, i planhandlingen kallad "Lundens gata". Mellan de två kvarteren fortsätter den smala kvartersgatan (8,0 m) från de norra kvarteren till Stora parken. De östra kvarteren omfattar totalt ca 121 lägenheter.

Kvarteret närmast fornborgen består av två vinklade byggnadskroppar i 4-5 våningar ordnade runt en gemensam halvt upphöjd gård med underbyggt garage med 66 parkeringsplatser. Garaget föreslås nås från "Lundens gata". Källaren rymmer också cykel- och lägenhetsförråd.

Närmast ån har bostäderna delvis lyfts upp från marken och en arkad öppnar upp kvarteret mot sydväst. Den horisontella byggnadskroppen i tre våningar vilar på en uppglasad lokal i hörnet mot Stora parken och på en volym i 4-5 våningar i hörnet mot "Lundens gata". Byggnaden består av etagelägenheter i 1,5 plan som nås från mellanplanet via en loftgång på gårdssidan. I denna del finns inget garage under gården, utan arkaden och gården ansluter i samma nivå som ågatans trottoarer och kvartersgatan. Här skapas en yta med offentlig karaktär som kan utnyttjas som terrass till lokalen och som smitväg till kvartersgatan. I anslutning till kvartersgatan finns också 19 parkeringsplatser och angöring till bostadsentréer.

Gård och markplanering

De flesta lägenheter på nedre plan får en uteplats på mark, övriga får fransk balkong. Markuteplatserna ramas in av klippta bokhäckar. Om plats finns kan uteplatsen både bestå av en mindre, hårdgjord yta och en liten plantering eller en gräsremsa.

Den centrala gårdsytan består av en större sammanhängande gräsyta med häckar i hörnen. Dessa häckar bildar små torg på utsidan, vilket ger en vilsam yta för bänkar och sittplatser. På gräsytan i gårdens mitt kan planteringsytor, lek eller förråd samsas om utrymmet. I anslutning till den breda trappan finns ett litet trädparti som står i en gräsyta med infälld belysning och skapar en välkommande entré in på gården.

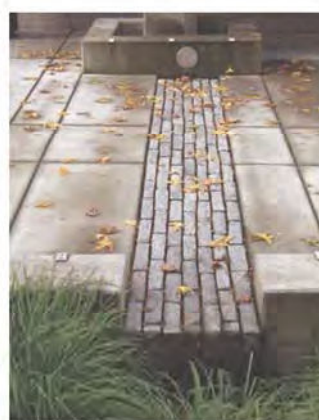
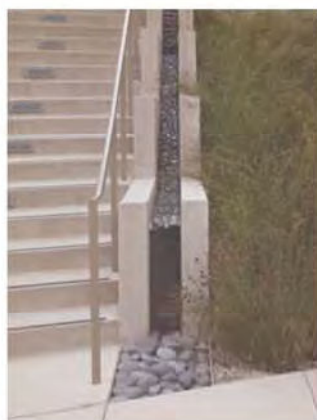
Norrvatten
genom Dan Jacobsson

Liljewall arkitekter AB
genom Ann Tolly

ovan t h: **Perspektiv**
Del av östra kvarteren sett från
kvartersgatan. Genom arkaden
skymtar åstråket.

Plan, östra kvarteren
Gårdsutformning
Bostadsplaner, bv
Skala 1:500

Idébilder, gård
Nedsänkta rännor och
dagvattentrappa för dagvatten
från gårdsbjälklaget till
vattenspegeln.

Perspektiv

De östra kvarteren sedda från Stora parken i söder.

I gångytorna finns nedsänkta rännor som samlar upp dagvattnet och leds ut från bjälklaget och ned till en vattenspegel på den nedre delen av gården. Här ordnas med cykelparkering i form av pollare placerade i markbeläggningen. Inom kvarteret finns 66 p-platser i garage och 19 p-platser längs med kvartersgatan. Några rejäla naturstensblock ligger i plattytan. Stenarna kan vid regn sköljas över av vatten från ett stuprör, och vidare ner i vattenspegeln.

Fasader

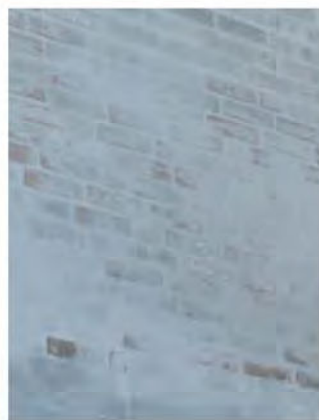
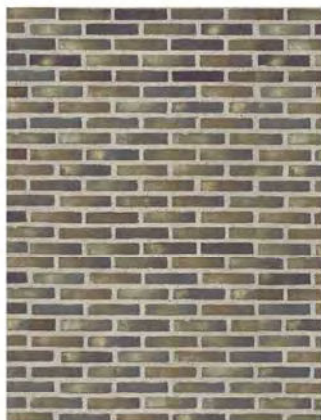
t v:

Mot Winquists väg, nordost
Mot Spångaån, sydväst

motstående sida:

Mot "Lundens gata",
nordväst
Mot Stora parken, sydost
Skala 1:500

Materialreferens
Tegel i varierande mörka och ljusare kulörer.

Material och färgsättning

Byggnaderna i båda kvarteren får ett enkelt, men i detaljerna varierat och nutida arkitektoniskt uttryck.

Gårdsmiljö och markbehandling

Gårdsmarken formges med vatten, sten och grönt. med distinkta avgränsningar mellan de olika gårdsrummen (offentligt, halvprivat och privat).

All kvartersyta skall vara bearbetad. Möjlighet skall finnas att passera genom kvarteren.

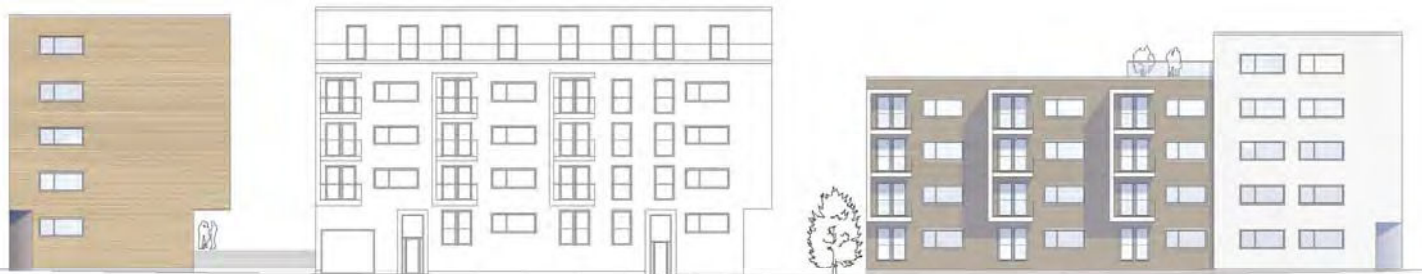
De privata delarna blir avskilda, lummiga gröna oaser som skiljer sig från det mer offentliga rummet.

Lokalt omhändertagande av dagvatten som gestaltande element i form av damm och vattenrännor. "Broar" av gallerdurk (för tillgängligheten).

Hårdgjorda ytor med inslag av mönster och grönt.

Blommande träd och buskar.

Varm belysning, pollare och infälld markbelysning.

Idébilder, byggnad

Materialmöte i arkad mellan pelare, undertak och glas.
Tegel med reliefverkan.
Glasade trapphus, som bryter upp tegelfasader.

Idébilder, byggnad

Mönstrat glas kan användas i butikslokalen vid parken.
Synliga bjälklagskanter och flyttbara våningshöga skivor.

Fasader (Kvarteret mot fornborgen)

Tegel i varma jordfärgsnyanser.

Teglet dras ner över socklar och övergår i murar och markytor.

Teglet mönstermuras tex vid trapphuspartier.

Vissa partier (mot gårdssida) slammade/putsade.

Glas för fönster och balkongräcken i flera nyanser av grönt / rött och smide mot gatusida
(Balkonger mot parken och fönsterdörrar mot Fornborgsberget.)

Frostat glas alt perforerat plåt mot gårdssida.

Fasadvägg vid balkonger har skivor/panel av trä i varma nyanser.

Entrépartier i ek.

Fönster i lackerad metall

Fasader (Kvarteret vid ån)

Glas för fönster och balkong/loftbalkongräcken i flera nyanser av grönt (gröngrå-grön-grålila) och smide.

Skivmaterial i flera nyanser. Gavelfasader och "ramar" runt långfasader i skivmaterial av typ cortenstål/zink

Entrépartier i ek.

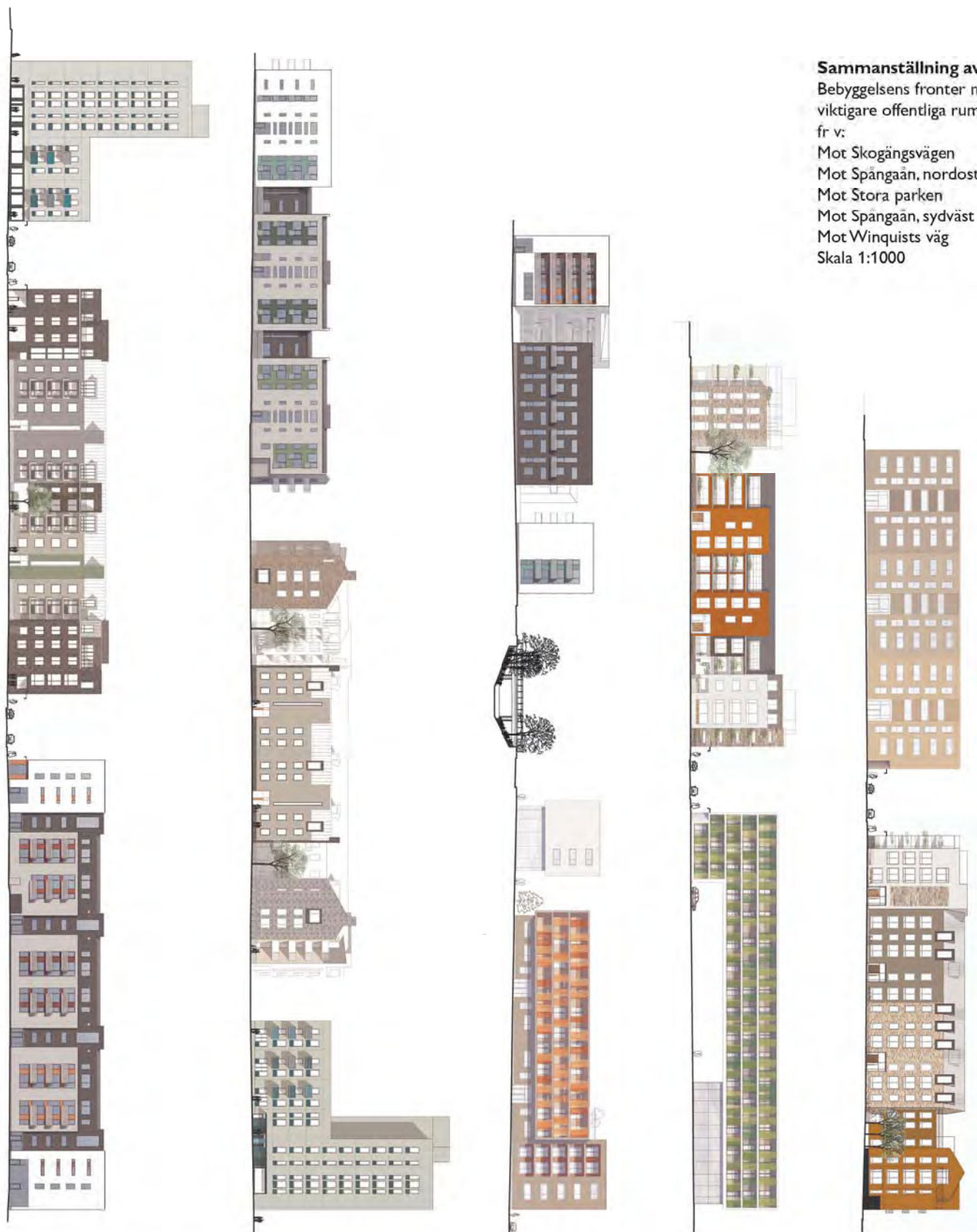
Fönster i lackerad metall

Glasytor i café/butikslokal mönsterscreentrycks (eller motsvarande).

Tak

Sedum

Bebyggelsens fronter

Sammanställning av fasader

Bebyggelsens fronter mot
viktigare offentliga rum

fr v:

Mot Skogängsvägen

Mot Spångaån, nordost

Mot Stora parken

Mot Spångaån, sydväst

Mot Winguists väg

Skala 1:1000

Förskolan

Mellan Duvbovägen, fornborgen och Stora parken utökas nuvarande förskoletomt med en ny förskolebyggnad i åtta avdelningar vid Winquists väg. Den långsträckta byggnaden blir en fond i parken. I kontrast till stadsdelens slutna bostadskvarter, får förskolan mer karaktär av fristående paviljong. Genom den låga skalan, två våningar, tillåts fornborgen behålla sin dominerande position.

Winquists väg har försetts med två avsmalningar vid förskolan, för att sänka hastigheterna och öka trafiksäkerheten vid passage till parken. Mellan farthindren finns fickor för korttidsparkering och för varutransporter. Leveranser sker vid gatufasaden, medan förskoleentréerna ligger på norra och östra fasaderna och nås via förskolans gård. Vid vändplanen söder om förskolan är det möjligt att anordna en parkeringsplats inom kvarteret.

Byggnaden fungerar som ljudbarriär och bidrar till att skapa en godtagbar ljudmiljö på gården.

Sisab
genom Kamran Lofti

TM Konsult
genom Bengt Sundgren

Materialreferens
Tegel
Hängtegel

Material och volym

Volymen har delats upp i tre huskroppar som länkas ihop med torgen.

Fasadmaterial är tegel och hängtegel.

Tegel i en gulbeige ton (fabr. Terca WT102)

Hängtegel i en antracitgrå ton.

De indragna partierna vid torgen är plåtklädda i en rödbrun ton accentuerar uppdelningen i tre huskroppar.

Takbeläggning utförs i grå betongpannor.

Situationsplan

Befintlig och ny förskola med tomt

Skala 1:800

Fasad

Mot Winquists väg och Stora parken

Skala 1:500

STADSBYGGNADS KONTORET

Postadress Box 8314 S-104 20 Stockholm
Besöksadress Fleminggatan 4 Tfn 08-508 26 000 Fax 08-508 27 170
E-post stadsbyggnadskontoret@sbk.stockholm.se
Internet www.stockholm.se/sbk